

SPIS TREŚCI:

1.	WPROWADZENIE.....	3
1.1.	Podstawa opracowania.....	3
1.2.	Cel, zakres, struktura dokumentu.....	3
1.3.	Materiały wyjściowe do opracowania	5
2.	ROZPOZNANIE STANU ŚRODOWISKA W GMINIE RZGÓW.....	7
2.1.	Stan środowiska w Gminie Rzgów	7
2.1.1.	Położenie i granice	7
2.1.2.	Budowa geologiczna i surowce mineralne	8
2.1.3.	Gleby (w tym melioracje)	10
2.1.4.	Wody powierzchniowe i podziemne.....	12
2.1.5.	Klimat	14
2.1.6.	Przyroda	15
2.1.7.	Turystyka i rekreacja.....	17
2.2.	Obraz stanu czystości środowiska naturalnego.....	18
2.2.1.	Stan czystości powietrza	18
2.2.2.	Stan czystości wód powierzchniowych oraz podziemnych.....	22
2.2.3.	Stan czystości i jakość gleb.....	25
2.2.4.	Hałas	27
2.2.5.	Gospodarka odpadami	30
2.3.	Informacje ekonomiczno-społeczne	36
2.4.	Infrastruktura techniczna	40
2.4.1.	Gospodarka wodno-ściekowa	40
2.4.2.	Infrastruktura energetyczna	44
2.4.3.	Ciepłownictwo	45
2.4.4.	Gazownictwo	46
2.4.5.	Sieć drogowa.....	46
2.4.6.	Infrastruktura komunikacyjna.....	48
2.5.	Podsumowanie rozpoznania stanu Gminy Rzgów.....	49
3.	ANALIZA MOŻLIWOŚCI GMINY W ZAKRESIE WEWNĘTRZNEGO I ZEWNĘTRZNEGO FINANSOWANIA ZADAŃ Z DZIEDZINY OCHRONY ŚRODOWISKA	56

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

3.1. Sprawozdanie ekonomiczne z budżetu gminy za lata 2003 - 2004	56
3.2. Analiza wskaźnikowa zdolności kredytowej Gminy Rzgów.....	58
3.3. Ocena wydatków na ochronę środowiska.....	59
3.4. Prognoza dochodów i wydatków na lata 2005 - 2008	61
3.4.1. Dochody i wydatki budżetowe 2005 - 2008	61
4. CELE ŚRODOWISKOWE GMINY I ICH ZGODNOŚĆ Z POLITYKĄ EKOLOGICZNĄ PAŃSTWA, WOJEWÓDZTWA I POWIATU.....	78
5. PRZEDSIĘWZIĘCIA PRIORYTETOWE DLA RACJONALNEGO UŻYTKOWANIA ZASOBÓW NATURALNYCH ORAZ PORAWY JAKOŚCI ŚRODOWISKA WYNIKAJACE Z CELÓW KRÓTKO- I ŚREDNIOTERMINOWYCH	81
6. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU	82
6.1. Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska.....	83
7. OSZACOWANIE MOŻLIWOŚCI I ZAGROŻEŃ FINANSOWANIA PROGRAMU	85
8. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	87

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa opracowania

Podstawą niniejszego opracowania jest umowa zawarta pomiędzy Gminą Rzgów a firmą EKO-KOMPLEKS J. Fidrysiak, J. Budzińska Sp. J. z/s w Rzgowie na wykonanie, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska, Programu Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów.

1.2. Cel, zakres, struktura dokumentu

Celem opracowania jest stworzenie, zgodnie z art.17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U.Nr 62, póź. 627 z późn. zm.) Programu Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów, który umożliwiłby określenie zakresu podstawowych celów i zadań z dziedziny ochrony środowiska, przewidzianych do realizacji na terenie Gminy. Przy czym zadania te byłyby realizowane z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z zasady zrównoważonego rozwoju, przy zachowaniu różnorodności biologicznej obszarów, umożliwiającej harmonizację rozwoju gospodarczego i społecznego gminy z ochroną jej walorów środowiskowych.

W programie zawarto rozpoznanie stanu środowiska na terenie Gminy (poszczególnych jego komponentów wraz z zasobami naturalnymi), zagrożenia środowiska wynikające z rozwoju gospodarczego, długoterminową i krótkoterminową politykę ochrony środowiska dla poszczególnych elementów środowiska oraz szacunkowe koszty wdrożenia działań na rzecz ochrony środowiska.

Cele i priorytety zawarte w niniejszym dokumencie są zgodne z celami, które zostały przyjęte, na podstawie Programu Ochrony Środowiska na lata 2004 - 2012 dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego, tj:

1. Poprawa jakości powietrza
2. Poprawa bilansu hydrologicznego
3. Poprawa jakości wód powierzchniowych
4. Minimalizacja zagrożeń dla jakości wód podziemnych

5. Zachowanie naturalnej rzeźby terenu, struktury geologicznej i likwidacja powstałych szkód
6. Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i surowców mineralnych
7. Zachowanie i podwyższenie walorów krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej
8. Poprawa klimatu akustycznego powiatu i utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych
9. Bezpieczeństwo ekologiczne (powodzie, pożary, zagrożenia chemiczne)
10. Edukacja ekologiczna i promocja walorów przyrodniczych powiatu
11. Zmniejszenie obciążenia środowiska odpadami

oraz z celami i priorytetami zawartymi w następujących dokumentach:

- „Strategii rozwoju województwa Łódzkiego”, Sejmik Województwa Łódzkiego, wrzesień, 2000
- „Polityce ekologicznej województwa łódzkiego” - założenia do wojewódzkiego programu ochrony środowiska, Łódź Zarząd Wojewódzki, maj, 2001
- „Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw na 2007-2010” Rada Ministrów, Warszawa, grudzień, 2002
- „Programie wykonawczym do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010” Rada Ministrów Warszawa, listopad, 2002
- Narodowej strategii ochrony środowiska na lata 2000-2006; Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2000
- Strategii rozwoju energetyki odnawialnej; Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2000
- Polityce leśnej państwa (wraz z dokumentami uzupełniającymi, takimi jak Krajowy program zwiększenia lesistości, aktualizacja 2003r., Strategia ochrony leśnej różnorodności biologicznej i in1999r.); Ministerstwo Środowiska, Warszawa,
- Narodowej strategii edukacji ekologicznej; Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 1998
- Długookresowej strategii trwałego i zrównoważonego rozwoju - Polska 2025; Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa, 2000
- Narodowej strategii rozwoju regionalnego; Ministerstwo Gospodarki, Warszawa,2000
- Założeniach polityki energetycznej Polski do 2020 roku; Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2000
- Polityce transportowej państwa na lata 2001-2015 dla zrównoważonego rozwojukraju; Ministerstwo Infrastruktury, Warszawa, 2001
- Średniookresowej strategii rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, 1999

- Strategii rozwoju turystyki w latach 2001-2006 ; Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2001
- Narodowym programie przygotowania do członkostwa w Unii Europejskiej; Komitet Integracji Europejskiej, Warszawa, 1998 (ze zmianami).

1.3. Materiały wyjściowe do opracowania

Podstawę prawną opracowania stanowią:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. nr 62, póź. 627)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U.Nr 62, poz.628),
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustaw - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz niektórych ustaw (Dz.U.Nr 100, póź. 1085),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity-Dz.U. Nr 15, póź. 139 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. nr 114, póź. 492, z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U.Nr 16, póź. 78, z późniejszymi zmianami)'
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. u. nr 111, póź. 724 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 12 lipca 1995 r. o ochronie roślin uprawnych (Dz. U. nr 90,Póź. 446 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. u. nr 101, póź. 444 z późniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, póź. 1229 z późniejszymi zmianami).
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 72, póź. 747 późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.Nr132, póź. 622 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (tekst jednolity - Dz.U. Nr 106 z 2000r. z późniejszymi zmianami),

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717),
- Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U.Nr9. póź.43 z 1997r., z późniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. Nr 63, poz.638),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U.03.66.620 z dnia 17kwietnia 2003r.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 112, póź. 1206).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz.U. Nr 32, poz. 284).

Podstawę merytoryczną opracowania stanowią:

- dane uzyskane od zleceniodawcy
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzgów, Tom I - Inwentaryzacja stanu istniejącego, uwarunkowania rozwoju, Tom II - Strategia rozwoju gminy, synteza uwarunkowań rozwoju, polityka przestrzenna, wykonane przez Firmę Architektoniczną E. i K. Muszyńscy z Łodzi, 1999 - 2000
- Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzgów zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy Rzgów Nr XI/95/2003r. z dnia 22 lipca 2003r.
- Program Gospodarki Odpadami dla Gminy Rzgów, "EKO-KOMPLEKS" J. Fidrysiak J. Budzińska SP. J. , kwiecień 2004r.
- Inwentaryzacja złóż kopalin, punktów eksploatacji i składowisk odpadów z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska gminy :Rzgów, wykonana przez PG POLGEOL S.A. Zakład w Łodzi w 2002r.,
- Krajowy Program Zwiększenia Lesistości, W-wa aktualizacja 2003r.
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2004 - 2012, wykonany w 2003r. przez Główny Instytut Górnictwa w Katowicach
- Program Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego opracowany w 1999r. przez WZMiUW w Łodzi

- Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim, WIOŚ Łódź 2003r.
- Program Regionalny "WARTA" , INTEREKO EKOLOG HOLDING, Synteza, praca zbiorowa pod redakcją Jana Bociana
- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, W-wa, grudzień 2002r.

2. ROZPOZNANIE STANU ŚRODOWISKA W GMINIE RZGÓW

2.1. Stan środowiska w Gminie Rzgów

Gmina Rzgów położona jest w Powiecie Łódzkim Wschodnim. Rozwój Gminy, w kierunku rolnictwa, handlu i usług stymulują korzystne warunki naturalne oraz jej położenie w centralnej Polsce, w pobliżu Łodzi.

Gmina ma charakter rolniczy o przewadze upraw warzywnych (przeznaczonych głównie do zaopatrzenia aglomeracji łódzkiej. Strefa najsilniej zurbanizowana umiejscowiona jest w zasięgu drogi krajowej Nr 1. Dominują tu zespoły zabudowy mieszkaniowej oraz różne formy działalności produkcyjno - usługowej np.:firmy "PTAK", "POLROS", "SCANIA", "TOYOTA" , "VOLVO", "KERAKOLL" i inne.

2.1.1. Położenie i granice

Gmina Rzgów leży w centrum województwa łódzkiego, w powiecie łódzkim wschodnim. Gmina sąsiaduje z Łodzią na granicy północnej oraz graniczy z gminami rolniczymi; Gminą Brójce (od wschodu), Gminą Tuszyń i Ksawerów - powiat pabianicki (od południa) oraz Gminą Konstantynów Łódzki - powiat pabianicki (od zachodu).

Przez Gminę przebiega międzynarodowa droga Nr 1, łącząca północ Polski z południem, będąca jednocześnie drogą tranzytową łączącą Skandynawię z krajami Morza Śródziemnego.

W skład Gminy wchodzi 16 miejscowości skupionych w 14 sołectwach: Bronisław Dworski, Czyżeminek, Gadka Stara, Gospodarz, Grodzisko-Konstantyna, Guzów-Babichy, Huta Wiskicka-Tadzin, Kalino, Kalinko, Prawda, Romanów, Rzgów I, Rzgów II, Starowa Góra. Powierzchnia Gminy wynosi 6 631 ha. Udział poszczególnych rodzajów użytkowania przedstawia tabela nr 1.

Użytkowanie terenów Gminy Rzgów

TABELA NR 1

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia [ha]	% całkowitej powierzchni Gminy
Użytki rolne	5478	82,6
w tym:		
grunty orne	4281	
sady	102	
łąki	669	
pastwiska	426	
Grunty pod lasami	353	5,3
Grunty pod wodami	68	1,0
w tym:		
wody stojące	22	
wody płynące	15	
rowy	31	
Drogi	197	3,0
Tereny osiedlowe	470	7,1
w tym:		
zabudowane	432	
niezabudowane	20	
zieleń	18	
Różne	2	0
Nieuzytki	65	1,0
RAZEM	6631	100%

2.1.2. Budowa geologiczna i surowce mineralne

Teren Gminy Rzgów położony jest w całości na terenie Wysoczyzny Bełchatowskiej w pasie Nizin Środkowopolskich - podprowincji Niżu Środkowoeuropejskiego. Wysoczyzna Bełchatowska zajmuje położenie wododziałowe między dorzeczami Warty i Pilicy (Odry i Wisły). Obniżenie doliny Neru oddziela ją od Wzniesień Łódzkich.

Wykształcenie się wysoczyzny związane jest z maksymalnym zasięgiem zlodowacenia warciańskiego, o czym świadczą ostańcowe wzgórza żwirowe, przekraczające lokalnie wysokość 200 m npm (Romanów - 231 m npm).

Obszar Gminy znajduje się w obrębie kredowej niecki łódzkiej, której osiowa część przebiega w kierunku południowy wschód - północny zachód. Utwory kredowe reprezentowane przez opoki i margle mastrychtu zalegają cienką warstwą utworów czwartorzędowych. Na terenie Gminy Rzgów nie występują wychodnie tych utworów.

Cały teren Gminy, zgodnie z badaniami Instytutu Hydrologii i Geologii Inżynierskiej AGH z 1990r. (Mapy Obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych), znajduje się na

obszarze Zbiornika Nr 401 "Niecka Łódzka" . Jest to zbiornik w utworach Kredy dolnej w ośrodku szczelinowym i szczelinowo - porowym. Obszary wysokiej ochrony OWO zajmują częściowo teren gminy - w okolicach Bronisina Dworskiego i Starowej Góry . Na terenie Gminy nie istnieją żadne ujęcia wód podziemnych z w.w. zbiornika.

Utwory trzeciorzędowe w okolicach Rzgowa występują w postaci ilów i węgla brunatnych o maksymalnej miąższości większej niż 20 m. Całość terenu pokrywają utwory czwartorzędowe o średniej miąższości 30m. Obszary wysoczyznowe zbudowane są głównie z piasków i żwirów wolnolodowcowych i lokalnie z glin zwałowych . W obrębie dolin rzecznych wykształciły się na warstwach mułków pokłady torfów.

Główne surowce mineralne występujące na obszarze Gminy to surowce ilaste (gliny zwałowe), żwiry i piaski. wolnolodowcowe.

Baza zasobowa Gminy Rzgów opiera się na udokumentowanych w latach 1998-2001 i eksploatowanych złożach kruszywa naturalnego: "Babichy III", "Huta Wiskicka" i "Kalinko" oraz nie eksploatowanym złożu glin zwałowych "Gospodarz".

Zestawienie złóż kopalin o zasobach udokumentowanych i zarejestrowanych występujących na obszarze Gminy Rzgów, według "Inwentaryzacji złóż kopalin, punktów eksploatacji i składowisk odpadów z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska gminy :Rzgów", wykonanej przez PG POLGEOL S.A. Zakład w Łodzi w 2002r., (stan na dzień 31.12.2002r.) przedstawiono poniżej:

- "Gospodarz" - złożo surowców ilastych (gliny zwałowe) dla potrzeb ceramiki budowlanej, kategoria rozpoznania C₁ + B, zasoby złoża w tys. ton - 2144,
- "Babichy III" - złożo kruszywa naturalnego (piaski) dla potrzeb budownictwa drogowego, kategoria rozpoznania C₁, zasoby złoża w tys. ton - 849,0,
- "Huta Wiskicka" - złożo kruszywa naturalnego (piaski) dla potrzeb budownictwa drogowego, kategoria rozpoznania C₁, zasoby złoża w tys. ton - 37,0,
- "Kalinko" - złożo kruszywa naturalnego (piaski) dla potrzeb budownictwa drogowego, kategoria rozpoznania C₁, zasoby złoża w tys. ton - 43,7.

W południowo-zachodniej części obszaru gminy prowadzono działalność wydobywczą na złożach piasków "Babichy" , "Babichy I" i "Babichy II", udokumentowanych w latach 1986-98. Złoża te zostały wyeksploatowane a tereny pozłożowe poddane rekultywacji. Wyrobiska poeksploatacyjne na złożu "Babichy" zostały wypełnione popiołami radiacyjnymi z Zakładów "Fakora" a następnie zakrzewione.

Obszar pogórnicy powstały po udokumentowanym w 1994r. złożu kruszywa naturalnego "Huta Wiskicka" został całkowicie zrehabilitowany i stanowi on obecnie tereny rolnicze a wyrobisko eksploatowane w latach 1984-96 na złożu "Rzgów - Kalinko" wykorzystano do poszerzenia gminnego składowiska odpadów.

Do obszarów perspektywicznych, na których przewiduje się możliwość eksploatacji kruszywa, zaliczono rejon Romanowa (pod kątem nagromadzenia kruszywa grubego). Ograniczony zasięg utworów piaszczysto żwirowych pozwala rejon ten zaliczyć do obszarów perspektywicznych na skalę potrzeb lokalnych.

2.1.3. Gleby (w tym melioracje)

Powierzchnia użytków rolnych Gminy Rzgów wynosi 5478 co stanowi ok. 82,6 % powierzchni ogólnej gminy. Gruntów ornych jest 4281 ha (65% pow. ogólnej gminy). Trwałych użytków zielonych jest 1095 ha natomiast sady założone są na powierzchni 102 ha. Strukturę użytków rolnych na terenie gminy przedstawia tabela nr 2.

Struktura użytków rolnych

TABELA NR 2

Wyszczególnienie	Użytki rolne ogółem		Grunty orne		Sady		Trwałe użytki zielone	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Gmina Rzgów	5478	100	4281	78,1	102	1,9	1095	20,0

Warunki glebowe gminy są dość korzystne. Syntetyczny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wg punktacji J.U.N.G.) wynosi 62,2 pkt a średni dla województwa 59,4 pkt.

Większość gleb na terenie Gminy Rzgów to gleby bielcowe i pseudobielcowe oraz brunatne w klasach bonitacyjnych od IIIb do V. Najśłabsze gleby występują w rejonie Romanowa (V - IV) oraz Czyżeminka, Guzewa i Prawdy (IVb - V). Gleby wyższych klas IIIa - IIIb znajdują się w Gadce Starej, Gospodarzu, Kalinie, Kalinku i Starowej Górze. Połowa powierzchni gruntów ornych to gleby chronione klasy bonitacyjne III i IV. Główne kompleksy przydatności rolniczej gleb to: żytni (od bardzo dobrego do słabego) i częściowo pszenicy dobry.

Brak jest danych odnośnie gleb organicznych na terenie Gminy jednakże należy przypuszczać, że w płaskich dolinach rzecznych muszą występować gleby torfowe i murszowe. Gleby pochodzenia organicznego również należą do grupy gleb chronionych.

Procentowy udział gleb w poszczególnych klasach bonitacyjnych obrazuje tabela nr 3.

Procentowy udział gleb w poszczególnych klasach bonitacyjnych w Gminie Rzgów

TABELA 3

Wyszczególnienie							
Klasa bonitacyjna	Kl.III a	Kl. III b	Kl.IVa	Kl.IVb	Kl.IV	Kl.V	Kl. VI
udział w %	2,0	10,0	14,0	13,0	10,0	31,0	13,0

Uwaga:

ok. 6% gleb - bez klasyfikacji

ok. 1% nieużytków

Grunty zmeliorowane na terenie Gminy Rzgów obejmują powierzchnię ok. 1949 ha i występują w sołectwach:

- Prawda - 100 ha
- Czyżeminek - 152 ha
- Gospodarz - 166 ha
- Guzew - 270 ha
- Rzgów - 994 ha
- Bronisin Dworski - 40 ha
- Stara Gadka - 12 ha
- Grodzisko - 40 ha
- Kalinko - 147 ha
- Huta Wiskicka - 28 ha

Grunty zdrenowane o powierzchni 1370 ha znajdują się w sołectwach

- Czyżeminek - 60 ha
- Gospodarz - 111 ha
- Guzew - 261 ha
- Rzgów - 840 ha
- Kalinko - 98 ha

Urządzenia melioracyjne znajdujące się w Starowej Górze zostały wyłączone z ewidencji.

Urządzenia drenarskie znajdujące się w miejscowościach Czyżeminek i Gospodarz (wykonane w okresie międzywojennym) kwalifikują się, z powodu niskiej sprawności i dekapitalizacji, do wyłączenia z ewidencji a urządzenia melioracyjne w sołectwie Guzów wymagają kapitalnego remontu. W ostatnich latach urządzenia melioracyjne nie są odpowiednio konserwowane i naprawiane gdyż brak jest środków na ten cel - niska ściągalskość składek od osób zrzeszonych w Gminnej Spółce Wodnej (rolników oraz właścicieli gruntów zamieszkałych w Łodzi i Pabianicach).

2.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Teren Gminy Rzgów położony jest w zasięgu Wzniesień Łódzkich wchodzących w skład Wzniesien Południowomazowieckich (J. Kondracki, 2000). Stanowi on w zasadzie płaską równinę zbudowaną z utworów gliniastych i piaszczystych, wśród której górują odosobnione pagórki. Obszar Gminy wznosi się średnio około 200 m npm a bardziej urozmaicona część wschodnia charakteryzuje się wysokościami terenu dochodzącymi 210 - 213 m npm. Część zachodnia i środkowa obszaru Gminy wznosi się około 190 - 192 m npm.

Na terenie Gminy Rzgów przebiega wododział główny Polski, oraz wododział IV rzędu między Nerem a jego dopływem Dobrzyńką. Ponad 90 % powierzchni Gminy należy do zlewni rz. Warty (Ner, Dobrzyńka i ich dopływy). Jedynie południowo-zachodni fragment, ciekami bez nazw, prowadzi wodę do Wolbórki z dorzecza Pilicy.

W strefach wododziałowych i źródłiskowych występuje kilka czynnych źródeł wypływu wód gruntowych i podziemnych oraz strefy młaków - wysięków lokalnych Sieć rzeczna na terenie Gminy to głównie rz. Ner z jej dopływami bez nazw oraz rz. Dobrzyńka z kilkoma równoległymi ciekami łączącymi się z Dobrzyńką poza granicą Gminy.

Na wschód od Romanowa jeden słaby ciek prowadzi wody w kierunku Wolbórki do dorzecza Pilicy.

Większość cieków została uregulowana i pełni rolę rowów melioracyjnych (nieuregulowany jest odcinek Neru pomiędzy stawami rybnymi w Gospodarzu a granicą Łodzi.

Na terenie Gminy brak większych zbiorników wody stojącej. Występują tu sztuczne zbiorniki wodne, takie jak: zespół stawów w Gospodarzu oraz stawy w Prawdzie na granicy Gminy.

W płaskich, rozległych dolinach rzecznych użytkowanych jako łąki i pastwiska przy wysokim poziomie wód gruntowych występują w dużych ilościach małe bezodpływowe oczka wodne, liczne też są tereny podmokłe.

Melioracje wykonane na terenie Gminy zostały opisane w punkcie 2.1.3.

Gmina Rzgów uwzględniona została w Programie Małej Retencji Województwa Łódzkiego opracowanym w 1999r. przez WZMiUW w Łodzi - Budowa (oraz odbudowa) małych zbiorników wodnych - budowa zbiorników w Rzgowie, tj. Gospodarz, Gospodarz II, Rzgów II. Program ten przewiduje rozwiązania, które pozwalają ściśle powiązać retencjonowanie wody z działalnością rolniczą i kształtowaniem krajobrazu rolniczego. Celem tych rozwiązań jest zwiększenie składowej podziemnej odpływu całkowitego, obniżenie prędkości przepływu wody (w ciekach i zbiornikach naturalnych) oraz obniżenie odpływu bezpośredniego (poprzez spowolnienie reakcji zlewni na zasilanie). Wśród kierunków retencjonowania wody preferowano gromadzenie wody w glebie i warstwach wodonośnych (dzięki ułatwieniu przesiąkania wód opadowych i roztopowych) oraz magazynowanie wody w małych zbiornikach i ciekach oraz obiektach melioracyjnych. W dolinach rzek i cieków zalecane metody regulacji obiegu wody mają charakter agrotechniczny oraz hydrotechniczny.

Dalszy rozwój małej retencji w Gminie jest celowy jednakże równocześnie powinny być realizowane inne programy i działania zwiększające zasoby wodne regionu, np.: Program Zwiększania Lesistości. Program ten nie tylko zwiększy retencję leśną, ale także ma istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony gleb przed erozją, oraz bioróżnorodności a także umożliwia rozszerzenie zasięgów obszarów prawnie chronionych oraz obszarów turystyczno-rekreacyjnych.

Tereny zalewowe zlokalizowane są na użytkach zielonych, w dolinach rzeki Ner i ciekui Struga. W planie zagospodarowania przestrzennego Gminy, na tych obszarach obowiązuje zakaz realizacji wszelkiej zabudowy w granicy stref ochrony dolin rzecznych. Tereny te podlegają ochronie z uwagi na walory krajobrazowo-przyrodnicze dolin rzecznych.

Część Gminy Rzgów objęta jest programem regionalnym „Warta” opracowanym w 2001r. „Programie Regionalnym Warta”, zatwierdzonym Uchwałą Nr XLIII/506/2002 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 9 lipca 2002r. (wykonania zbiorników retencyjnych, ochrona wód przed zanieczyszczeniem - oczyszczanie ścieków).

W ramach krajowej strategii ochrony zbiorników wód podziemnych, ze względu na walory jakościowe i zasobowe, kredowe piętro wodonośne w rejonie gminy zaliczone zostało do Głównych Zbiorników Wód Podziemnych - nr 401 - zbiornik kredowy - Łódź - (K₁). Cały teren Gminy znajduje się na obszarze w.w. zbiornika. Zbiornik ten jest bardzo dobrze izolowany warstwą utworów ilastych o miąższości ok. 20 m.

Poziom dolnokredowy ma charakter subartezyjski, a wody słodkie występują na głębokości ok. 1000 m p.p.t. jest to najgłębiej w Polsce położona strefa wód tego rodzaju. Występują tu wody porowe o znacznym ciśnieniu hydrostatycznym. Stopień mineralizacji wód

jest niewielki, chociaż zawiera małe ilości chlorków i wody są lekko zażelazione. Są to wody dwuwęglanowo-wapniowe, zaliczone do wód słodkich słabo zmineralizowanych. Wody te należą do wód dalekiego krążenia o bardzo długim czasie odnawiania.

Obszary wysokiej ochrony OWO zajmują częściowo teren gminy - w okolicach Bronisina Dworskiego i Starowej Góry . Na terenie Gminy nie istnieją żadne ujęcia wód podziemnych z w.w. zbiornika.

Wody porowo-szczelinowe kredy górnej występują w serii węglanowej, tj. górnokredowych margiach, wapieniach, oraz piaskowcach wapnistych i gezowych. Wody tego poziomu posiadają ciśnienie zmiennej wartości. Sposób uszczelniania i litologia warstw wodonośnych wskazują na krótkie drogi krążenia. Mineralizacja wód jest niewielka, nie zawierają one siarczanów, ale są lekko zażelazione.

Podstawowe poziomy wodonośne związane są z utworami kredy górnej i czwartorzędu. Poziomy wód w osadach czwartorzędowych są nieregularne, związane z dolinnymi osadami plejstocenu i holocenu. Występują też jako wody zawieszane (soczewki) w glinach zwałowych, ich zasobność jest jednak niewielka. Podstawowy poziom wodonośny odnaleźć można w piaskach i żwirach, podścielonych od spodu nieprzepuszczalną warstwą glin południowopolskich. W stropie izolują je najczęściej warstwy glin utworzone w stadiale Warty. Przepuszczalność gruntów jest na tym obszarze zróżnicowana, a głębokość zwierciadła wody zwiększa się w miarę oddalania się od dolin rzecznych, co jest związane z morfologią terenu.

2.1.5. Klimat

Obszar Gminy, zgodnie z podziałem W. [Wiszniewskiego](#) i W. [Chełmońskiego](#), znajduje się w [Łódzko-Wieluńskim](#) regionie klimatycznym.

Ukształtowanie terenu (ze względu na stosunkowo niewielkie urozmaicenie) nie stanowi przeszkody dla przepływu mas powietrza różnego pochodzenia . Powoduje to znaczną zmienność warunków pogodowych. Średnie roczne temperatury mieszczą się w przedziale 7,5 - 8°C, przy czym średnia temperatura miesiąca najcieplejszego (lipiec) wynosi + 17,5 °C a najchłodniejszego (luty) wynosi - 3 °C.

Długość okresu wegetacyjnego:

- przy progu + 5 °C trwa 213 dni
- przy progu + 3 °C trwa 235 dni

rozpoczyna się na początku kwietnia i trwa do pierwszej dekady listopada.

Opady atmosferyczne wynoszą niewiele ponad 600 mm (najbliższy pomiar - Pabianice - 607 mm). Najwyższe opady notowane są w lipcu, czasem w czerwcu (jest to związane z występowaniem konwekcyjnych opadów nawalnych).

Najniższe opady miesięczne, poniżej 10 mm, rejestrowano w miesiącach zimowych.

Średnie wieloletnie parowanie osiąga wartość 500 - 520 mm.

Pokrywa śnieżna zalega ok. 70 dni i występuje przeciętnie od przełomu listopada do i grudnia do drugiej połowy marca.

Całoroczna średnia wieloletnia kierunków wiatrów, badana w stacji meteorologicznej na lotnisku Lublinek wskazuje na znaczącą przewagę wiatrów z sektorów zachodnich (41%) ale również duży udział wiatrów z kierunków EES i ESS - 34%.

2.1.6. Przyroda

Zgodnie z klasyfikacją geobotaniczną wg Szafera obszar Gminy Rzgów obejmuje Państwo Holarktykę (z roślinnością środkowoeuropejską, europejską i cyrkumborealną) z okręgiem Łódzko-Piotrkowskim.

Najbardziej naturalną formacją roślinną są tutaj lasy, które zajmują około 5,5 % powierzchni Gminy. Główne gatunki lasotwórcze województwa łódzkiego stanowi sosna zwyczajna (80% drzewostanu), sztucznie wprowadzona na te tereny oraz modrzew, brzoza, świerk, jodła i buk. Występują one w zbiorowiskach m.in. typu bór świeży (ok. 70% powierzchni) i ols (2%), który pełni funkcje wodochronne (w dolinie Neru).

Na terenie Gminy znajduje się ok. 353 ha gruntów pod lasami. Struktura własnościowa gruntów pod lasami w 2004r., przedstawia się następująco:

lasy stanowiące własność Skarbu Państwa - 72 ha, w tym:

pozostające w zarządzie Lasów Państwowych - 23 ha,

wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa - 49 ha,

lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa - 281 ha

lasy będące własnością własnością rolników i działkowiczów - 144 ha,

lasy gminne - 2 ha,

lasy Spółdzielni Rolnej w likwidacji - 1 ha,

lasy wspólnoty gruntowej / **Spółki Leśnej** - 134 ha

Największy kompleks lasów pozostający w zarządzie Lasów Państwowych to niewielkie uroczysko bez nazwy znajdujące się we wsi Romanów o powierzchni 16,03 ha na siedlisku boru świeżego (należy do Nadleśnictwa Kolumna, Leśnictwa Żeromin). Drzewostan stanowi sosna w wieku 15 - 60 lat (z przewagą drzewostanów do 35 lat).

Natomiast największy kompleks leśny na terenie Gminy to Las Rzgowski (134 ha), przylegający do zespołu Lasów Tuszyńskich, który znajduje się w zarządzie wspólnoty gruntowej.

W miarę naturalny charakter zachowały drzewostany siedlisk olsowych (olcha z niewielką domieszką brzoź). Pozostałe to zalesienia sztuczne w większości sosnowe lub brzozowe z lokalnymi domieszkami dębu, dębu czerwonego i osiki.

Zgodnie z Krajowym Programem Zwiększenia Lesistości Ministerstwo Środowiska, (W-wa aktualizacja 2003r.) Gmina Rzgów znajduje się na 50 miejscu (posiada 15,43 pkt) w województwie łódzkim wg zestawienia gmin (i miast wykazujących grunty do zalesienia uporządkowane na podstawie liczby punktów odzwierciedlających ich preferencje zalesieniowe). Oznacza to, że zalesienia w Gminie znajdują się w priorytetach województwa (ostatnie miejsce - 172 - zajmuje miasto Radomsko). Gmina Rzgów nie posiada opracowanego Gminnego Programu Zwiększenia Lesistości.

Do 2012r. Gmina przewiduje prowadzenie dolesień na:

- 4 ha gruntów osób prywatnych w okolicy wsi Prawda, Guzew, Czyżeminek,
- 100 ha gruntów osób prywatnych (w przypadku wyrażenia zgody przez ich właścicieli), które znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie planowanej autostrady A-1 (okolice wsi Romanów i Kalinko) oraz południowej obwodnicy Łodzi (okolice wsi Gospodarz).

Tereny te są przewidziane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy jako grunty przeznaczone do zalesienia.

Powyższe działania spowodują, że wskaźnik lesistości w Gminie zwiększy się z 5,5 % do 7,5 % (powierzchnia lasów ogółem wynosić będzie - ok. 457 ha).

Nadmienić także należy, że po 2012r. Gmina Rzgów planuje kolejne dolesienia na obszarze 200 ha (na gruntach prywatnych) w okolicach wsi Grodzisko, Gospodarz i Romanów (wówczas wskaźnik lesistości w Gminie zwiększyłby się do 10,5 % a powierzchnia lasów ogółem wynosiła by - ok. 657 ha) Również powyższe tereny zostały zapisane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy jako grunty przeznaczone do zalesienia.

Na terenie Gminy Rzgów istnieją w chwili obecnej pomniki przyrody - drzewa oraz zatwierdzone planem zagospodarowania przestrzennego obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo krajobrazowe. Są to:

- Obszar Chronionego Krajobrazu "Tuszyńsko-Dłutowskiego"
- Zespół przyrodniczo -krajobrazowy "Dolina Neru"

Ponadto ochronie podlegają także doliny rzeczne (zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego) pełniące rolę korytarzy ekologicznych, lasy, zieleń parkowa, istniejące wody otwarte (zbiorniki, oczka wodne).

Pomniki przyrody na terenie Gminy Rzgów to:

- dąb szypułkowy na cmentarzu w Rzgowie
- lipa drobnolistna i buk zwyczajny przy kościele w Rzgowie
- 5 dębów szypułkowych, 5 wiązów, 4 klony srebrzyste na terenie parku w Gospodarzu (własność prywatna),

Pomniki przyrody ustanowione zostały Zarządzeniem nr 8/90 Prezydenta m. Łodzi z dnia 10 stycznia 1990 r. oraz Rozporządzeniem nr 10/93 Wojewody Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r.

Zapisami planu chroniona jest również istniejąca zieleń parkowa w:

- Parku w Gospodarzu (0,4 ha) z aleją lip i pojedynczymi egzemplarzami jawora, wierzby i jodły kalifornijskiej,
- Parku w Gospodarzu (z pomnikami przyrody opisanymi powyżej)
- Parku w Rzgowie (0,8 ha) z okazami klonów, topoli i wiązów.

Gmina Rzgów przewiduje wyasygnować w 2004r. z GFOŚiGW kwotę w wysokości 8.000 zł na gospodarkę zielenią oraz corocznie kwotę min. 10.000 zł (z budżetu gminy) na dolesienia.

2.1.7. Turystyka i rekreacja

Gmina Rzgów nie posiada szczególnych walorów turystyczno-rekreacyjnych. Turystyka na tym terenie jest stosunkowo słabo rozwinięta i związana jest głównie mieszkańcami Łodzi posiadającymi tutaj niezbyt liczne działki wypoczynkowe.

Rekreacyjne wykorzystanie lokalnych rzek i cieków jest niewielkie, gdyż brak jest na terenie Gminy zbiorników wodnych mogących służyć jako kąpieliska i akweny do uprawiania sportów wodnych.

Na terenie Gminy jedyne większe skupisko leśne stanowi Las Rzgowski (134 ha), przylegający do zespołu Lasów Tuszyńskich.

Główną atrakcją Gminy stanowią mogą jedynie Parki w Gospodarzu i w Rzgowie, nieliczne pomniki przyrody oraz zabytki architektury, np. Kościół Parafialny w Rzgowie p.w. Św. Stanisława z 1630r. i inne.

Turystycznemu rozwojowi Gminy nie sprzyja również, pomimo niedalekiej odległości od Łodzi, brak ścieżek rowerowych.

W Rzgowie działa tor cartingowy oraz Klub Sportowy LZS "Zawisza" z siedzibą przy ul. Tuszyńskiej 56 ze stadionem o powierzchni 2,0 ha a we wsiach: Stara Gadka, Grodzisko, Starowa Góra i Kalino znajdują się boiska do gier zespołowych.

Aby podnieść walory krajobrazowe Gmina Rzgów będzie systematycznie prowadzić zalesienia gruntów (klasy V i VI), dbać o utrzymanie czystości oraz walorów przyrodniczych doliny rz. Ner (i pozostałych cieków), wspomagać działania Samorządu Województwa związane z wykonaniem zbiorników wodnych (Program Małej Retencji...) oraz dążyć do wybudowania ścieżek rowerowych.

2.2.Obraz stanu czystości środowiska naturalnego

2.2.1. Stan czystości powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w Gminie Rzgów jest tzw. niska emisja będąca bezpośrednim skutkiem stosowania w gospodarstwach domowych systemów grzewczych opartych o piece opalane węglem. Dotyczy to zwłaszcza większych miejscowości o zwartej zabudowie, która uniemożliwia właściwe przewietrzanie terenów narażonych na emisję i sprzyja osiadaniu zanieczyszczeń na obszarach zamieszkałych oraz miasta Rzgowa. Niska emisja na terenach wiejskich stanowi mniejsze zagrożenie gdyż zabudowa nie jest tam tak zwarta jak w miastach, przez co istnieją lepsze warunki przewietrzania a co za tym idzie relatywnie niższe stężenia emitowanych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

Charakterystyczną cechą niskiej emisji jest jej sezonowa zmienność. W okresach grzewczych notuje się wzrost emisji energetycznej w porównaniu do okresów ciepłych.

Istotnym problemem w przypadku niskiej emisji jest brak inwentaryzacji źródeł i wielkości emisji oraz danych o rodzaju i ilości stosowanych paliw (zachodzi obawa spalania odpadów pochodzenia komunalnego lub odpadów przemysłowych z małych zakładów).

Drugim źródłem zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza są zanieczyszczenia komunikacyjne obejmujące takie substancje jak: tlenki azotu, węglowodory aromatyczne i alifatyczne, pyły, tlenek węgla, dwutlenek siarki, aldehydy. Emisja ta wraz z postępującym zwiększaniem się ilości pojazdów na szlakach komunikacyjnych, wykazuje tendencję wzrostową. Szczególnie wysokie zanieczyszczenie powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów występuje na skrzyżowaniach głównych ulic miast, przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu biegnących przez obszary o zwartej zabudowie lub przy usytuowaniu ruchliwej drogi na terenie o niekorzystnej lokalizacji. Okresowe zwiększenie wartości emisji występuje także przy wielu stosunkowo wąskich trasach wylotowych z miast.

Stopień zanieczyszczenia atmosfery na danym obszarze kształtowany jest nie tylko przez źródła emisji tam zlokalizowane; duże znaczenie ma także emisja napływowa. Ważną rolę w przenoszeniu emisji odgrywają czynniki meteorologiczne i topograficzne. O ile te ostatnie dla określonego obszaru są ustabilizowane, to czynniki meteorologiczne wpływające na rozprzestrzenianie zanieczyszczeń są zmienne i trudne do przewidzenia.

Położenie Gminy Rzgów na południe od Łodzi w zasadzie nie powoduje, przy przeważających wiatrach z kierunków zachodnich i południowych, napływu zanieczyszczeń z tego obszaru. Ponadto teren Gminy charakteryzujący się małym urozmaiceniem hipsometrycznym i stosunkowo niewielkim zalesieniem co powoduje dobre przewietrzanie i brak „zalegania” zanieczyszczeń, które występowałyby w przypadku wyraźnych zagłębień typu niecki, doliny czy kotliny.

Na podstawie "Raportu o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2002r." określić można dla Gminy Rzgów stan emisji dwutlenku siarki oraz dwutlenku azotu poprzez podanie średnich wartości stężenia (SO₂) w chłodnym półroczu (X. 2002r. - III.2003r) oraz średnich rocznych wartości (NO₂).

Wartości te mieszczą się:

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

- dla SO₂ w przedziale 20 - 36 µg/m³ (Gmina - m. Rzgów) , przy największej dopuszczalnej wartości średniej rocznej (w latach 98-2002) Da = 40 µg/m³.
- dla NO₂ w przedziale 16 - 20 µg/m³ , przy max dopuszczalnym stężeniu średniorocznym Da = 40 µg/m³

i związane są z niską emisją zależną od gęstości zabudowy oraz ruchem kołowym tranzytowym, szczególnie przez centrum miasta.

Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 w 2002r. dla Rzgowa i okolic wynosiły 16 µg/m³ a (max dopuszczalne stężenie 50 µg/m³). Opad pyłu na terenie Gminy Rzgów (roczna suma opadu pyłu w 2002r. wynosiła: 40 g/m²rok) nie przekraczał wartości odniesienia - 200 g/m²rok.

W I kwartale 2003r. wykonana została przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi "Ocena bieżąca stanu zanieczyszczenia powietrza w strefach (powiatach) województwa łódzkiego w 2002r.", której celem jest coroczne umożliwienie: dokonania klasyfikacji stref, uzyskania informacji o przestrzennych rozkładach wielkości emisji zanieczyszczeń na obszarach aglomeracji lub innej strefy, wskazanie prawdopodobnych przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w określonych rejonach oraz wskazanie potrzeb w zakresie wzmocnienia istniejącego systemu monitoringu i oceny.

Zaliczenie strefy do określonej klasy (III-dobra, II - niezła, I - zła wymagająca poprawy) zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z określonymi wymaganiami co do działań na rzecz poprawy jakości powietrza (gdy nie są spełnione określone kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Wyniki cząstkowej oraz zbiorczej klasyfikacji jakości powietrza w strefach, zostały podane z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin oraz w celu ochrony zdrowia.

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasa ogólna dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego uzyskana w OR dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

TABELA NR 4

Kod strefy/po Wiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			Klasa ogólna strefy	Działania wynikające z klasyfikacji
	SO ₂	NO _x	O ₃		
3.10.12.06	A	A	A	A	3 w zakresie O ₃

gdzie:

- 1 - opracowanie programu ochrony powietrza (POP)
- 2 - określenie obszaru przekroczeń wartości kryterialnych stężeń
- 3 - przeprowadzenie dodatkowych badań w celu potwierdzenia potrzeby działań na rzecz poprawy
- 4 - wzmocnienie systemu oceny (ze wskazaniem zanieczyszczeń w uwagach)

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń oraz klasa ogólna dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego uzyskana w OR dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

TABELA NR 5

Kod powiatu	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy							Klasa ogólna strefy	Działania wynikające z klasyfikacji	Uwagi
	SO ₂	NO ₂	PM 10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃			
3.10.12.06	A	A	A	A	A	A	A	A	3;4	NO ₂ C ₆ H ₆

gdzie:

- 1 - opracowanie programu ochrony powietrza (POP)
- 2 - określenie obszaru przekroczeń wartości kryterialnych stężeń
- 3 - przeprowadzenie dodatkowych badań w celu potwierdzenia potrzeby działań na rzecz poprawy
- 4 - wzmocnienie systemu oceny (ze wskazaniem zanieczyszczeń w uwagach)

Ponieważ ocena roczna (OR) dotyczy strefy - powiatu a nie gminy, w celu określenia stanu jakości powietrza na terenie Gm. Rzgów posłużono się powyższą klasyfikacją dotyczącą Powiatu Łódzkiego Wschodniego.

Przyznanie klasy jakości powietrza A oznacza, że poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu nie przekracza wartości dopuszczalnych. W związku z powyższym brak jest na tym terenie wymaganych ustawą działań na rzecz poprawy jakości powietrza.

Jednakże na terenie Gminy podejmowane są działania zmierzające do poprawy jakości powietrza poprzez:

- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z indywidualnych palenisk domowych i lokalnych kotłowni - doprowadzenie sieci gazowej sukcesywnie do poszczególnych miejscowości (Kalino, Kalinko, Osiedle Nadrzeczna w Rzgowie i inne),
- rozwój sieci tras rowerowych,
- wykonanie nowej drogi omijającej centrum Rzgowa,

2.2.2. Stan czystości wód powierzchniowych oraz podziemnych

Stan czystości wód powierzchniowych

Sieć rzeczna na terenie Gminy to głównie rz. Ner wraz z dopływami (zlewnia rz. Warty) oraz rz. Dobrzyńka z kilkoma równoległymi ciekami łączącymi się z Dobrzyńką poza granicą Gminy. Dla rzeki Ner przewidywana była II klasa jakości wód powierzchniowych.

Skład jakościowy wód rzeki Ner na terenie Gminy jest trudny do ustalenia, gdyż w na tym odcinku WIOŚ w Łodzi nie ma ustalonych punktów monitorujących jakość wód. Badań takich nie prowadzi również obsługa oczyszczalni ścieków.

Pierwszy punkt kontrolny na Nerze usytuowany jest w Łodzi, przy ul. Zastawnej (na granicy Łodzi i Gadki Starej) a wyniki prowadzonych badań publikowane są corocznie w Raporcie o stanie środowiska w województwie łódzkim.

Na podstawie danych z raportów określić można w przybliżeniu stan jakości wód rzeki Ner w Gminie Rzgów jako odpowiadający średnio dawnej II klasie czystości oraz pozaklasowy (non) w odniesieniu do substancji biogennych (azotyny, fosfor ogólny).

Podobnie zaklasyfikować można rzekę Dobrzyńkę, przy czym o jej poza klasowości decydował jeden wskaźnik – fosfor ogólny. Powyższe obrazuje tabela nr 6.

Ocena składu jakościowego rzeki Ner - Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2003r.

TABELA NR 6

Profil pomiarowo - kontrolny	Wymagana klasa czystości	Klasa czystości wg grup zanieczyszczeń							Klasyfikacja ogólna
		Sub org.	Sub. min.	Sub. biogen.	Sub. specyf.	Zawie siny	Miano coli	Hydro biolog	
Ner - Łódź, ul. Zastawna	II	III	I	non	III	I	II	III	Non

W Gminie zlokalizowana jest jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, która mieści się w Rzgowie przy ul. Stawowej 11. Przepustowość oczyszczalni wynosi 1500 m³/d. Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni w czasie pogody bezopadowej: śr. 750 m³/d max - 1250 m³/d. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Ner.

Średnie stężenia i ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych doprowadzanych do oczyszczalni w Rzgowie oraz w ściekach oczyszczonych odprowadzanych do rzeki Ner (2002r.)

TABELA NR 7

Wskaźnik	Jednostka	Stężenia w ściekach surowych	Ładunki w ściekach surowych	Stężenia zanieczyszczeń w śc. oczyszcz.	Ładunki zanieczyszczeń w śc. oczyszcz.
	Stęż. Ładunki				

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

BZT5	mg O ₂ /l	kg O ₂ /d	245,0	183,7	9,0	6,7
ChZT	mg O ₂ /l	kg O ₂ /d	516,0	387,0	42,0	31,5
Zawiesiny og.	mg /l	kg/d	18,0	137,2	15,0	11,2
Azot og.	mg N/l	kgN/d	74,	55,5	11,0	8,2
Fosfor og.	mg P/l	kgP/d	8,0	6,0	1,0	0,7

W Gminie brak jest danych odnośnie ścieków nielegalnie odprowadzanych z indywidualnych gospodarstw do rowów przydrożnych i okolicznych cieków oraz wywożonych na pola i do lasów, które stanowią istotne zagrożenie zarówno dla wód powierzchniowych, jak i podziemnych (Gmina położona jest na dolnokredowym GZWP).

Na terenie gminy praktycznie nie występuje zagrożenie powodzią (sporadyczne zalewanie terenów jest skutkiem intensywnych opadów oraz zachwianych stosunków wodnych spowodowanych niedrożnymi i niedostatecznie utrzymywanymi rowami melioracyjnymi i przydrożnymi).

Aby zapobiec powyższemu Gmina Rzgów przewiduje w 2004r. remont i konserwację rowów melioracyjnych, wykonanie w najbliższych latach sieci kanalizacyjnej w Starowej Górze i Gadce Starej oraz modernizację oczyszczalni w Rzgowie (w celu przyjęcia ścieków z w.w. miejscowości).

Stan czystości wód podziemnych

Podstawowymi poziomami wodonośnymi, pokrywającymi zapotrzebowanie Gminy w wodę są: czwartorzęd, kreda górna. Korzystna budowa geologiczna i przemienność nie zaburzonych warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych, stwarza dogodne warunki do gromadzenia się wody i dość dużej zasobności zbiorników. Poziomów wód czwartorzędowych jest kilka, te głębsze, na kilkudziesięciu metrach są poziomami śródoglinnymi i są pod naporem, wydostając się na powierzchnię.

Wody ujmowane z utworów czwartorzędowych są dobrej jakości (szczególnie te z głębszych poziomów) i wykazują duże podobieństwo do wód kredowych. Wody, zarówno czwartorzędowe jak i górnokredowe występujące na tym obszarze cechują się podwyższoną zawartością żelaza i manganu.

W ramach krajowej sieci monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych na terenie Powiatu Łódzkiego Wschodniego, w Gminie Rzgów badano w 2002r. wodę z ujęć wiejskich. Wyniki monitoringu przedstawia tabela nr 8.

Jakość zwykłych wód podziemnych na terenie Gminy Rzgów - (Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2003r.)

TABELA NR 8

Lokalizacja otworu badawczego	Stratygrafia	Klasyfikacja wód
Czyżeminek	Czwartorzęd	I b

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

Gospodarz	Czwartorzęd	I a
Rzgów	Kreda górna	I b
Grodzisko	Czwartorzęd	II
Kalino	Kreda górna	II
Romanów	Czwartorzęd	I b

Wyniki badań ocenione zostały zgodnie z zalecaną wówczas przez GIOŚ w Warszawie „Klasyfikacją jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu”, która wyodrębnia cztery klasy jakości wód:

- klasę I a – wód najwyższej jakości bez przekroczeń dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń, nadających się do celów pitnych bez uzdatniania,
- klasę I b – wód wysokiej jakości, nieznacznie zanieczyszczonych o naturalnym chemizmie, odpowiadających wodom do celów pitnych i gospodarczych wymagających prostego uzdatniania,
- klasę II – wód średniej jakości, nieznacznie zanieczyszczonych o naturalnym chemizmie, jak i zmienionych antropogenicznie, wymagających złożonego uzdatniania,
- klasę III – wód niskiej jakości, w których cechy fizyczne i zawartość głównych wskaźników zanieczyszczeń, znacznie przekraczają normy.

Zgodnie z obowiązującą do lutego 2004 roku klasyfikacją wody podziemne, ujmowane na terenie Gminy Rzgów, można zakwalifikować generalnie do wód wysokiej jakości.

W chwili obecnej obowiązuje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. Nr 32 z 2004r., poz. 284). Jednakże nie jest wskazane, ze względu na stosowaną dotychczas metodykę badań, interpretowanie wyników badań wykonanych w roku 2003 (i wcześniej) wg nowego rozporządzenia. Klasyfikacji wód na nowych zasadach będzie można dokonać pod koniec 2004r.

Jakości wód podziemnych zagrażają głównie zanieczyszczenia antropogeniczne wywołane przez:

- niewłaściwe nawadnianie pól ściekami
- stosowanie nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin,
- niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych z obiektów intensywnej hodowli lub chowu zwierząt (trzoda chlewna, drób, itp.)

- odcieki powstające przy przygotowaniu pasz,
- wysypiska odpadów nie zabezpieczone przed przesiąkam lub urządzone „na dziko”,
- ścieki bytowo-gospodarcze na terenach pozbawionych systemu kanalizacyjnego, kierowane do nieuszczelnionych szamb i dołów chłonnych, infiltrujące do wód podziemnych.

Na terenach przemysłowych na zanieczyszczenie wód podziemnych główny wpływ mają:

- emisje zanieczyszczeń gazowych i pyłowych przenikające do gruntu z opadami atmosferycznymi,
- składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych,
- ścieki odprowadzane do gruntu,
- przecieki z kanalizacji miejskiej,
- spływy powierzchniowe z tras komunikacyjnych i z dróg zawierające m.in. związki ropopochodne, chlorki, metale ciężkie.

Ponadto na jakość wód podziemnych może mieć wpływ infiltracja silnie zanieczyszczonych wód powierzchniowych. Poważnym potencjalnym zagrożeniem wód podziemnych są również sytuacje awaryjne i katastroficzne, np. wypadki komunikacyjne - samochodowe, przy transporcie substancji chemicznych, przecieki ze zbiorników itp.

Gmina Rzgów stara się zapobiegać podobnym wypadkom poprzez poprawę nawierzchni dróg, planowaną budowę obwodnicy Rzgowa oraz zwiększać bezpieczeństwo ekologiczne na terenie Gminy - doposażenie jednostek ochotniczej straży pożarnej w sprzęt ratownictwa drogowego w zakresie zwalczania zagrożeń środowiskowych.

W budżecie Gminy na lata 2004 - 2012 zaplanowane są również środki przeznaczone na szkolenia zwiększające świadomość ekologiczną młodzieży i rolników, na likwidację "dzikich wysypisk" oraz rekultywację terenów zdegradowanych po eksploatacji surowców mineralnych.

2.2.3. Stan czystości i jakość gleb

W Gminie Rzgów na podłożu gliniasto-piaszczystym wytworzyły się główne gleby: biellicowe i pseudobiellicowe oraz gleby brunatne.

Przeważają tu gleby o odczynie kwaśnym (pH 4,6 - 5,5) - 41 % i lekko kwaśnym (pH 5,6 - 6,5) - 28 %. Zakwaszenie gleb i ich zubożenie w składniki pokarmowe roślin jest jednym z ważniejszych czynników powodujących degradację gleb. Procesy zakwaszania gleb postępują

ciągle. Są one spowodowane (obok naturalnych) głównie przez przemysł i motoryzację, które emitują do atmosfery dwutlenek siarki i tlenki azotu.

Przez obszar Gminy przebiega gęsta sieć drogowa, o dużym natężeniu ruchu. Powoduje to narażenie gruntów rolnych, sąsiadujących z drogami, na zanieczyszczenia pochodzące ze spalania paliw w silnikach pojazdów (ołów, dwutlenek siarki, tlenki azotu, węglowodory, tlenek węgla). Źródłem zanieczyszczeń są również emisje zanieczyszczeń lotnych i pyłowych powstające podczas spalania paliw w gospodarstwach indywidualnych oraz obiektach szklarniowych (głównie na węgiel kamienny).

Najwięcej gleb bardzo kwaśnych występuje w sołectwach:

- Prawda - 53%
- Kalinko - 41 %
- Romanów - 35 %

a najmniej w sołectwach:

- Czyżeminek - 12 %
- Gospodarz - 12 %
- Rzgów - 5 %

Ten sam stopień zakwaszenia gleb nie oznacza, że potrzeby wapnowania różnych gleb muszą być takie same. Potrzeby wapnowania gleb w Gminie Rzgów, z podziałem na konieczne, potrzebne, wskazane, ograniczone i zbędne oraz wskaźnik bonitacji negatywnej Wn (wyrażający wielkość potrzeb wapnowania przy pomocy jednej liczby) przedstawione zostały w tabeli nr 9.

Potrzeby wapnowania gleb w Gminie Rzgów

TABELA NR 9

L.p.	Nazwa sołectwa	Potrzeby wapnowania gleb w %					Wn
		konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne	
1.	Bronisin Dworski	28	31	17	15	19	57
2.	Czyżeminek	18	30	26	8	18	61
3.	Gospodarz	20	12	34	17	17	49
4.	Grodzisko	34	19	24	13	10	65
5.	Guzew	35	17	23	2	23	63
6.	Huta Wiskicka	45	21	18	6	10	75
7.	Kalinko	50	17	9	9	15	71
8.	Kalino	35	25	19	15	6	69
9.	Prawda	62	20	9	0	9	86
10.	Romanów	40	32	21	5	2	82

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

11.	Rzgów I	5	13	24	31	27	30
12.	Rzgów II	34	23	15	13	15	64
13.	Stara Gadka	44	17	12	12	15	67
14.	Starowa Góra	26	12	32	9	21	54
15.	Tadzin	39	25	18	14	4	73
	GMINA	34	22	20	12	12	66

Na podstawie powyższego można określić wskaźnik bonitacji negatywnej dla Gminy Rzgów $W_n = 66$, co oznacza, że 66% gleb na terenie Gminy wymaga zabiegu wapnowania.

Koniecznego wapnowania wymaga 34 % użytków rolnych a zabieg ten potrzebny jest dla 22 % gleb. Oznacza to, że wszystkie gleby zaszerogowane do tych klas powinny być niezwłocznie wapnowane a dalsze 20 % wskazane byłoby wapnować - mogą być wapnowane w drugiej kolejności (mniejszymi dawkami nawozów wapniowych). Najwięcej gleb wymagających wapnowania występuje w sołectwach Prawda I (30 %) i Gospodarz (49 %).

Zjawiskiem powodującym degradację gleb jest również erozja wietrzna oraz erozja wodna powierzchniowa. Na terenie Gminy zagrożenia erozyjne występują w niewielkim stopniu. Ważną rolę odgrywają również procesy chemicznej degradacji gleb zachodzące w wyniku niewłaściwie zorganizowanej gospodarki ściekowej (wylewanie ścieków socjalno-bytowych na pola, do lasów i rowów przydrożnych, niewłaściwe nawożenie) i odpadowej (przenikanie do gleb zanieczyszczeń z „dzikich” wysypisk) oraz poprzez emisję zanieczyszczeń do powietrza (spalanie odpadów, niska emisja). Przypadki te są trudne do stwierdzenia.

Gmina Rzgów podejmuje działania zapobiegające degradacji gleb polegające na:

- corocznym przeznaczaniu środków na wapnowanie gleb'
- zwiększeniu świadomości ekologicznej rolników, młodzieży oraz pozostałych mieszkańców Gminy,
- likwidacji "dzikich wysypisk"
- prowadzeniu systematycznej gazyfikacji Gminy
- rozbudowie sieci kanalizacji sanitarnej
- zorganizowaniu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz gminnych punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych

2.2.4. Hałas

Na terenie Gminy Rzgów brak jest generalnie źródeł hałasu o charakterze przemysłowym. Występuje tu prawie wyłącznie hałas komunikacyjny powodowany rosnącą ilością samochodów

osobowych i przejazdów towarowych. Źródłem hałasu na tym terenie jest także Centrum Handlowe PTAK oraz szereg zakładów usytuowanych wzdłuż drogi, które czasowo mogą być źródłem wyższych poziomów hałasu przemysłowego w środowisku.

Szkodliwość hałasu dla organizmu zależy od natężenia dźwięku, jego częstotliwości i czasu trwania. Większość hałasów w środowisku (m.in. hałas komunikacyjny) charakteryzuje się zmiennymi poziomami w czasie. Do oceny zjawisk akustycznych tego typu wprowadzony został wskaźnik zwany poziomem równoważnym (ekwiwalentnym) L_{eq} . Oznacza on w przybliżeniu uśrednianie zmiennego poziomu dźwięków w danym czasie obserwacji. Poziom równoważny L_{eq} , według obowiązującej normy, jest jedynym normowanym parametrem liczbowego opisu klimatu akustycznego.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa załącznik do rozporządzenie MOŚ, ZNiL z dnia 13 maja 1998r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Wartości te przedstawione zostały poniżej.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty statków powietrznych

TABELA NR 10

L.p.	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A w dB			
		drogi lub linie kolejowe		pozostałe obiekty i grupy źródeł hałasu	
		pora dnia - przedział czasu odniesienia = 16godz	pora nocy - przedział czasu odniesienia=8 godz	pora dnia- przedział czasu odniesienia = 8 najmniej korzystny m godzinom dnia	pora nocy- przedział czasu odniesienia = 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1.	a- obszary A ochrony uzdrowiskowej b- tereny szpitali poza miastem	50	40	40	35
2.	a- tereny wypoczynkowo rekreacyjne poza miastem - b- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodz. c- tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży d- tereny domów opieki e- tereny szpitali w miastach	55	45	45	40

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

3.	a- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodz. i zamieszkania zbiorowego b- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorod. z usługami rzemieślnicz. c- tereny zabudowy zagrodowej	60	50	50	40
4.	a - tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tyś. mieszkańców ze zwartą zabudową mieszkaniową i koncentracją obiektów, administracyjnych handlowych, usługowych	65	55	55	45

Wartości progowe poziomów hałasu w środowisku, których przekroczenie powoduje zaliczenie obszaru, na którym poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny do kategorii terenu zagrożonego hałasem określone zostały w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002r. w sprawie progowych poziomów hałasu. Wartości te podane zostały poniżej.

Wartości progowe poziomów hałasu w środowisku

TABELA NR 11

L.p.	Przeznaczenie terenu	Wartość progowa poziomu hałasu wyrażona równoważnym poziomem dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe objekty i grupy źródeł hałasu	
		Pora dnia (przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom)	Pora nocy (przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom)	Pora dnia (przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom dnia, kolejno po sobie następującym)	Pora nocy (przedział czasu odniesienia równy jednej godzinie nocy)
1.	Obszary A ochrony akustycznej	60	50	50	40
2.	Tereny wypoczynkowo-rekreacyjne poza miastem	60	50	-	-
3.	Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży Tereny zabudowy szpitalnej i domów opieki społecznej	65	60	60	50
4.	Tereny zabudowy mieszkaniowej	75	67	67	57

Głównym źródłem hałasu komunikacyjnego na terenie Gminy jest droga krajowa Nr 1 Gdańsk – Katowice. Natężenie ruchu komunikacyjnego zgodnie z generalnym pomiarem ruchu wykonanym przez Transprojekt – Warszawa w 2000r. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych na odcinku drogi przebiegającym przez teren Gminy Rzgów wyniósł 26 497 pojazdów na dobę, przy 27% udziale pojazdów ciężkich.

Oszacowany, przez autorów niniejszego opracowania, na podstawie podawanego natężenia ruchu komunikacyjnego zasięg oddziaływania akustycznego - przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu - dla terenów zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej wynosi ok. 30-35 m dla pory dziennej oraz ok.90-95 m dla pory nocnej licząc od krawędzi jezdni. W związku z powyższym w pasie o szerokości 100 m od krawędzi jezdni nie powinna być sytuowana zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa. Wartości progowe poziomów hałasu mieszczą się w granicach pasa drogowego.

Informacji o stanie klimatu akustycznego na określonym terenie dostarcza monitoring hałasu, który powinien być w tym celu realizowany cyklicznie, w ustalonej sieci punktów pomiarowych i zgodnie z obowiązującymi normami pomiarów.

Z uwagi na charakter zabudowy (zakłady przemysłowe i rzemieślnicze usytuowane wzdłuż drogi) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska nie wytypował dotychczas punktów pomiaru hałasu komunikacyjnego w tym rejonie.

Obowiązki prowadzenia pomiarów hałasu komunikacyjnego w sąsiedztwie dróg zostały nałożone ustawą Prawo Ochrony Środowiska na zarządców dróg.

Dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, tworzy się programy działań, których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego.

Dla terenów poza aglomeracjami, takich jak np.: drogi program określa, zgodnie z zapisami Prawa Ochrony Środowiska w drodze rozporządzenia, Wojewoda. Jak dotąd Wojewoda Łódzki nie wydał stosownego rozporządzenia.

Dążąc do poprawy stanu akustycznego na swoim terenie, Gmina Rzgów planuje działania zmierzające do wyprowadzenia pojazdów ciężkich z terenów zabudowanych (ul. Grodziskiej i ul. Pabianickiej) poprzez wykonanie nowej drogi omijającej centrum Rzgowa oraz modernizację dróg gminnych.

2.2.5. Gospodarka odpadami

Problemy i rozwiązania dotyczące gospodarki odpadami przedstawione zostały w sposób szczegółowy w Planie gospodarki odpadami Gminy Rzgów, który wykonany został w kwietniu 2004r.

Na terenie gminy Rzgów powstają zarówno odpady komunalne jak i odpady przemysłowe wytwarzane przez zakłady przemysłowe i rzemieślnicze.

Do źródeł wytwarzania odpadów komunalnych należą gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury tj: handel, usługi, rzemiosło, obiekty turystyczne, targowiska.

Biorąc pod uwagę źródła powstawania odpadów komunalnych oraz analizując ich skład można wyodrębnić następujące strumienie odpadów:

- odpady organiczne - domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego i zwierzęcego oraz odpady z ogródków przydomowych itp. - ulegające biodegradacji,
- odpady zielone - odpady z ogrodów i parków, targowisk, pielęgnacji zieleńców miejskich, itp. - ulegające biodegradacji,
- papier i karton - opakowaniowe i nieopakowaniowe ,
- tworzywa sztuczne - opakowaniowe i nieopakowaniowe
- tekstylia,
- szkło - opakowaniowe i nieopakowaniowe
- metale'
- odpady mineralne

W chwili obecnej Gmina nie prowadzi selektywnej zbiórki odpadów, wszystkie odpady komunalne kierowane są na składowisko w Kalinku (nie prowadzi się odzysku odpadów). W 2003r. zdeponowano na składowisku odpadów komunalnych w m. Kalinko 8.923 m³ odpadów (tj. 2.230,73 ton odpadów). Odpady dowożone są na składowisko przez firmy CZYSTOŚĆ i RETHMAANN.

Również odpady powstające w Oczyszczalni Ścieków w Rzgowie (osad odwodniony o uwodnieniu 82% w ilości ok. 600 ton rocznie) kierowany jest na składowisko odpadów komunalnych w Kalinku. W celu kompostowania osadów ściekowych (zgodnie z wytycznymi Powiatowego i Krajowego Planu Gospodarki Odpadami) Gmina Rzgów planuje w 2007r. budowę kompostowni dla osadów ściekowych z oczyszczalni.

Odpady z sektora gospodarczego (przemysł, rolnictwo, usługi) podzielić można co najmniej na trzy grupy:

- odpady poprodukcyjne - związane bezpośrednio z przetwarzaniem surowca na produkt finalny,
- odpady z infrastruktury zakładu - zwykle są to odpady klasyfikowane do niebezpiecznych,
- odpady zaliczane do grupy odpadów komunalnych.

Gmina nie prowadzi zbiórki odpadów przemysłowych. Wytwórcy tych odpadów prowadzą indywidualną gospodarkę odpadami zgodnie z posiadanymi uzgodnieniami.

Na podstawie informacji uzyskanych od Gminy oraz w oparciu o Gminny plan Gospodarki Odpadami w Gminie Rzgów, stwierdzić można, że na terenie Gminy:

- nie prowadzi się selektywnej zbiórki odpadów ze strumienia odpadów komunalnych, tj: nie wydziela się odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych, budowlanych, biodegradowalnych, opakowaniowych,
- nie ma odzysku i recyklingu odpadów,
- brak jest Gminnych Punktów Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych,
- nie ma podmiotów zajmujących się: odbiorem wycofanych z eksploatacji pojazdów (nie przewiduje się realizacji takiego zakładu w najbliższym czasie), przerobem baterii i akumulatorów oraz odbiorem i recyklingiem zużytych olejów (nie planuje się takiego przedsięwzięcia w najbliższym czasie).
- nie zarejestrowano żadnego podmiotu posiadającego PCB (polichlorowane bifenyleny) - zgodnie z obowiązującymi przepisami użytkownicy instalacji i urządzeń, w których wykorzystywane było PCB mieli obowiązek dokonania inwentaryzacji w terminie do dnia 31.12.2002r.
- nie przeprowadzono akcji informującej mieszkańców o obowiązku dotyczącym konieczności sporządzania "spisu z natury" odpadów zawierających azbest (mieszkańcy gminy nie złożyli informacji czego następstwem było nie złożenie przez Wójta Gminy Rzgów (stosownie do obowiązujących w tym zakresie przepisów) informacji do Wojewody Łódzkiego o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających zagrożenie dla środowiska.

Projektowany system gospodarki odpadami na szczeblu gminy obejmować będzie swym zakresem: gospodarowanie odpadami komunalnymi, unieszkodliwianie odpadów przemysłowych oraz unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi w Gminie Rzgów polegać będzie na: wprowadzeniu selektywnej zbiórki odpadów, odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych, wydzieleniu odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych a także na tworzeniu Gminnych Punktów Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych. Gospodarowanie to powinno odbywać się przy udziale społeczności gminnej - włączenie do realizacji mieszkańców Gminy (szkolenia, obniżone opłaty na składowanie odpadów po segregacji, itp.).

Unieszkodliwianie odpadów przemysłowych należy do obowiązków podmiotów gospodarczych wytwarzających odpady. Zagadnienie to nie zależy w sposób bezpośredni od zamierzeń na szczeblu gminnym, jednak gmina może wpływać na właściwą gospodarkę tymi odpadami poprzez preferowanie podmiotów, które wprowadzają system "czystszej produkcji", odzysku i unieszkodliwianiu wytworzonych odpadów, odzysku i recyklingu opakowań oraz wydzielania i przekazywaniu do odzysku lub unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych.

Aby prawidłowo funkcjonował w Gminie system unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych niezbędne jest zorganizowanie selektywnego zbierania tych odpadów z sektora komunalnego oraz przemysłowego i objęcie tym systemem wszystkich mieszkańców oraz przedsiębiorstw. W tym celu zorganizowane zostaną gminne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych, które odbierać będą odpady niebezpieczne zarówno od mieszkańców jak i od małych i średnich przedsiębiorstw. Planuje się również przeprowadzenie akcji informacyjnej wśród mieszkańców dotyczącej konieczności sporządzania "spisu z natury" odpadów zawierających azbest oraz zorganizowanie miejsc selektywnej zbiórki takich odpadów.

W ramach zmniejszenia obciążenia środowiska odpadami Gmina Rzgów przewiduje: przygotowanie indywidualnych gospodarstw domowych do selektywnej zbiórki odpadów "u źródła" (zachęcenie poprzez obniżenie stawki za składowanie 1 m³ odpadów selekcyonowanych na składowisku), zorganizowanie selektywnej zbiórki odpadów (wstawienie i wywóz kontenerów), zorganizowanie systemu kompostowania odwodnionych osadów ściekowych, utworzenie 3 punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych - GPZON.

W Gminie Rzgów znajduje się składowisko odpadów komunalnych oraz 2 składowiska odpadów przemysłowych.

Gminne składowisko odpadów komunalnych mieści się w miejscowości Kalinko. Składowisko to, w obecnym kształcie, jest eksploatowane od 1999r. składa się ono z dwóch kwater - jednej częściowo zrehabilitowanej i drugiej obecnie eksploatowanej przez Gminę.

Docelowo przewiduje się rekultywację istniejących kwater oraz rozbudowę składowiska w latach 2004 - 2008. W ramach tego zadania przewiduje się wykonanie zasilania energetycznego do składowiska oraz budowę nowych kwater, w tym budowę kwatery do składowania odpadów azbestowych.

W poniższej tabeli przedstawione zostały dane (wg "Raportu o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2002r") dotyczące istniejącego i wyłączonego z eksploatacji składowiska odpadów komunalnych w Gm. Rzgów.

Składowisko odpadów komunalnych w gm. Rzgów

TABELA NR 12

Składowisko	Obsługiwane gminy	Powierzchnia	Okres eksploatacji		Ilość odpadów składowanych	Nagromadzenie odpadów
		[ha]	od	do	m ³ /rok	m ³
Kalinko	Rzgów	0,75	1999	b.d.	11 303	37 968
Kalinko	Rzgów	0,70	1975 - obecnie wyłączone z eksploatacji			brak danych

Składowisko odpadów przemysłowych w miejscowości Babichy służyło do składowania zużytych mas formierskich z Fabryki Kotłów i Radiatorów „FAKORA” w Łodzi. Na terenie składowiska deponowane były masy ziemne (odpadowe masy formierskie i odwałowe powstałe w trakcie wykonywania odlewów żeliwnych, w skład których w 92% wchodzi piasek kwarcowy). Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach odpadowe masy formierskie i odwałowe stanowią odpady stałe obojętne (nie ulegające istotnym przemianom fizycznym, chemicznym i biologicznym, nierozpuszczalne, nie wchodzące w reakcje fizyczne lub chemiczne i nie powodujące zanieczyszczenia środowiska lub zagrożenia dla zdrowia ludzi). Obecnie składowisko to jest nieczynne i poddane zostało rekultywacji (zgodnie z decyzją starosty powiatu Łódź Wschód z dnia 12.04.2002r. znak: RGRiOS.6018-1R/2002). W chwili obecnej zakończona została rekultywacja techniczna składowiska i rozpoczęto prowadzenia rekultywacji biologicznej, która ma na celu przygotowanie podłoża do dokonania nasadzeń i zakończenia procesu rekultywacji.

Podstawowe dane dotyczące składowiska "FAKORY" (wg "Raportu o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2002r") przedstawione zostały w tabeli nr 13

,

Składowisko odpadów przemysłowych "FAKORY"

TABELA NR 13

Składowisko	Obsługiwane zakłady	Powierzchnia	Okres eksploatacji		Rodzaj odpadów składowanych	Nagromadzenie odpadów
		[ha]	od	do		
Babichy, gm. Rzgów	F-ka Kotłów i Radiatorów "FAKORA"	2,4	1978	2001	masy formierskie, rdzenie, żużle odlewnicze	97 001*

* -wg danych ewidencyjnych FKIR "FAKORA" - nagromadzenie odpadów wynosi 97 500 Mg

Drugim składowiskiem odpadów przemysłowych są pola osadowe odpadów ze Stacji Uzdatniania Wody „KALINKO”. Stacja ta uzdatnia wodę przesyłaną po chlorowaniu wstępnym z ujęcia wód powierzchniowych "Bronisławów" z Zalewu Sulejowskiego oraz ze zlokalizowanych tam górnokredowych ujęć wód podziemnych. Technologia uzdatniania wody w systemie Wodociągu Sulejów - Łódź wynika z różnej jakości ujmowanej wody powierzchniowej. W zależności od stopnia i rodzaju zanieczyszczeń mogą być stosowane procesy takie jak: usuwanie chlorynów i chloranów, alkalizacja wstępna wapnem hydratyzowanym, koagulacja wody w klarownikach z warstwą osadu zawieszonoego, filtracja na filtrach pośpiesznych antracytowo - żwirowych i żwirowych.

Podstawowe dane dotyczące składowiska "KALINKO" (wg "Raportu o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2002r") przedstawione zostały w tabeli nr 14.

Składowisko odpadów przemysłowych "KALINKO"

TABELA NR 14

Składowisko	Obsługiwane zakłady	Powierzchnia	Okres eksploatacji		Rodzaj odpadów składowanych	Nagromadzenie odpadów
		ha	od	do	ilość w Mg/rok	Mg
Kalinko, gm. Rzgów	ZWiK Sp. z o.o. w Łodzi - pola osadowe ze Stacji Uzdatniania Wody	13,8	1974 *	2014*	osady pokoagulacyjne z procesów uzdatniania wody	50 104
					828	

* - dane dotyczące okresu eksploatacji składowiska podano za opracowaniem WIOŚ w Łodzi - "Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2002r" - tabela II.3-5. Wykaz eksploatowanych składowisk przemysłowych w woj. łódzkim.

Prawidłowo prowadzona gospodarka odpadowa jest istotnym czynnikiem wpływającym na stan środowiska, szczególnie na jakość wód powierzchniowych i podziemnych, powierzchnię ziemi, szatę roślinną, świat zwierzęcy a tym samym na zdrowie i życie ludzi. Zanieczyszczenia

wymienionych powyżej elementów środowiska mogą wynikać z niewłaściwej eksploatacji składowisk odpadów np.: odprowadzanie odcieków bez oczyszczania do wód powierzchniowych lub ziemi, eksploatacji składowisk nieprzystosowanych technicznie do deponowania odpadów - brak izolacji dna, brak instalacji odgazowującej, niewłaściwe składowanie odpadów (niebezpiecznych i innych), itp. Istotnym czynnikiem powodującym zanieczyszczanie środowiska jest także niska świadomość ekologiczna mieszkańców co w efekcie prowadzi do powstawania dzikich wysypisk odpadów (często niebezpiecznych) w lasach i wyrobiskach poeksploatacyjnych.

Ważnymi elementami, na obszarze Gminy Rzgów, związanymi bezpośrednio z gospodarką odpadami jest ochrona wód powierzchniowych i podziemnych (ujęcia wód podziemnych, obszar wysokiej ochrony OWO znajdujący się w północno-wschodniej części gminy związany z GZWP nr 401 - dolnokredowy) przed zanieczyszczeniami mogącymi przenikać z powierzchni ziemi na skutek w.w. działań a także ochrona gruntów rolnych i leśnych. Istniejące obecnie gminne składowisko odpadów komunalnych Kalinko, zgodnie z decyzją Starosty Powiatu Łódź Wschód, ma zostać w terminie 31.12. 2005r. dostosowane do wymogów przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach. Dla składowiska wykonana również została w kwietniu 2004r. dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki gruntowo-wodne składowiska, z której wynika konieczność wykonania nowych piezometrów i prowadzenia stałego monitoringu. Monitoring ten, między innymi, określać będzie zmiany w składzie wód bezimiennego cieku (będącego dopływem rz. Ner) do którego spływają wody opadowe z terenu składowiska.

Gmina realizować będzie gospodarkę odpadami, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Gminnym Planie Gospodarki Odpadami oraz harmonogramem finansowo-rzeczowym przedstawionym w niniejszym programie, między innymi poprzez: podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców (organizowanie szkoleń), wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów, odzysk i recykling odpadów, likwidację dzikich wysypisk, likwidację i rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych, budowę nowej kwatery dla składowiska odpadów komunalnych oraz prowadzenie monitoringu stanu środowiska w rejonie składowiska.

2.3. Informacje ekonomiczno-społeczne

Rozwój ludności i jego czynniki

Według danych Urzędu Gminy Rzgów w 2003r. liczba ludności na obszarze Gminy osiągnęła 8500 osób (na stałe zameldowanych 8450 osób, na pobyt czasowy 50 osób), które

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

zamieszkują w 14 sołectwach - 16 miejscowości, różniących się zarówno obszarem jak i gęstością zaludnienia. Szczegółowe informacje dotyczące liczby ludności w poszczególnych sołectwach zawiera tabela nr 15.

Powierzchnia i liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Rzgów w 2003r.

TABELA NR 15

L.p.	Nazwa sołectwa	Powierzchnia [ha]	Liczba ludności
1.	Bronisin Dworski	321,09	176
2.	Czyżeminek	376,94	192
3.	Gospodarz	540,69	409
4.	Grodzisko - Konstantyna	494,23	533
5.	Guzew - Babichy	417,35	332
6.	Huta Wiskicka - Tadzin	253,12	185
7.	Kalino	608,56	309
8.	Kalinko	661,43	412
9.	Prawda	295,99	190
10.	Romanów	321,39	158
11.	Rzgów I i Rzgów II	1625,79	3287
12.	Stara Gadka	411,34	679
13.	Starowa Góra	303,47	1584
	RAZEM	6631,38	8450
	osoby na pobyt czasowy		50
	OGÓLEM	6631,38	8500

Szczegółowe informacje dotyczące gęstości zaludnienia w poszczególnych sołectwach, w odniesieniu do osób zameldowanych na stałe, przedstawia tabela nr 16.

Szczegółowe informacje dotyczące gęstości zaludnienia w poszczególnych sołectwach Gminy Rzgów

TABELA NR 16

L.p.	Nazwa sołectwa	Ilość osób/ km ²
1.	Bronisin Dworski	55
2.	Czyżeminek	51
3.	Gospodarz	75
4.	Grodzisko - Konstantyna	108
5.	Guzew - Babichy	79
6.	Huta Wiskicka - Tadzin	73
7.	Kalino	51
8.	Kalinko	62
9.	Prawda	64
10.	Romanów	49
11.	Rzgów I i Rzgów II	202
12.	Stara Gadka	165
13.	Starowa Góra	523
	Średnio	123

Wyjątkowo wysoką gęstością zaludnienia charakteryzuje się Starowa Góra - 523 osoby na km² (jest to typowe dla miejscowości graniczących z wielkimi miastami). Rzgów wykazuje gęstość zaludnienia 202 osoby na km², Stara Gadka 165 osób na km². Te trzy miejscowości tworzą tzw. "pasma rzgowskie" w znacznym stopniu zurbanizowane. Pozostałe miejscowości wykazują gęstość zaludnienia od 51 osób na km² do 108 osób na 1 km², co jest typowe dla gmin wiejskich.

Rozwój liczby ludności na danym terenie zależy od przyrostu naturalnego (różnicy pomiędzy liczbą urodzeń i zgonów) oraz salda migracji (różnicy pomiędzy napływem ludności na dany teren i odpływem z niego).

Liczba osób zamieszkujących Gminę Rzgów, w stosunku do roku 1998, wzrosła o 390 osób. Źródłem takiego stanu rzeczy było dodatnie saldo migracji ludności kompensujące niewielki, ujemny przyrost naturalny.

W poniższym zestawieniu przedstawiono szczegółowe dane dotyczące demografii w Gminie.

Porównanie przyrostu naturalnego w gminie w roku 1997, 98 i 2003 przedstawia tabela nr 17 a strukturę ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy wg płci przedstawia tabela nr 18.

Przyrost naturalny w gminie Rzgów w latach 1997, 1998 i 2003

TABELA NR 17

Rok	1997	1998	2003
Liczba urodzeń	82	84	78
Liczba zgonów	96	105	100
Saldo	- 14	- 21	- 22

Struktura ludności wg płci w poszczególnych miejscowościach Gminy Rzgów w 2003r.

TABELA NR 18

Miejscowość	Mężczyźni	Kobiety
Babichy	54	59
Bronisin Dworski	97	79
Czyżeminek	100	93
Gospodarz	210	200
Grodzisko	197	206
Guzew	119	103
Huta Wiskicka	58	61
Kalinko	213	201
Kalino	157	156
Konstantyna	58	77
Prawda	97	93
Romanów	74	81

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

Rzgów	1609	1674
Stara Gadka	304	377
Starowa Góra	749	828
Tadzin	35	31
osoby na pobyt czasowy	47	3
Razem	4178	4322
Ogółem	8500	

Bezrobocie

Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych z Gminy Rzgów w ilości 590 (w tym kobiety 285) stanowi ok. 10,6 % ogółu bezrobotnych w Powiecie Łódzkim Wschodnim (zgodnie z danymi przedstawionymi w Programie Ochrony Środowiska na lata 2004 - 2012 dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego) i kształtuje się poniżej średniego. Najwięcej bezrobotnych zarejestrowano w Gminie Koluszki (46,4%) a najmniej w Gminie Nowosolna (4,2%).

Wśród bezrobotnych w Gminie dominują osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i zawodowym, w wieku 18 - 54 lata (struktura wiekowa równomiernie rozłożona z niewielkim nasileniem bezrobocia w wieku 25-34 lata).

Dane dotyczące bezrobocia pochodzą z powiatowego urzędu pracy oraz powiatowego programu ochrony środowiska. Szczegółowe informacje dotyczące struktury bezrobocia w Gminie Rzgów przedstawione zostały w poniższych tabelach.

Ogólna informacja o bezrobociu w Gminie Rzgów

TABELA NR 19

Bezrobotni ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Z prawem do zasiłku	Bez prawa do zasiłku	Absolwenci
590	305	285	134	456	39

Udział bezrobocia w Gminie Rzgów w stosunku do bezrobocia w Powiecie Łódzkim Wschodnim [%]

TABELA NR 20

Nazwa Gminy	gm Andres pol	gm. Brójce	gm. Nowosolna	gm. Rzgów	gm. i miasto Tuszyn	gm. i miasto Koluszki
Udział w [%]	17,1	6,1	4,2	10,6	15,4	46,4

Bezrobotni w Gminie Rzgów wg wykształcenia

TABELA NR 21

Wykształcenie	Wyższe	Policealne i średnie	Średnie ogólne	Zawodowe	Gimnazjalne
Bezrobotni ogółem	25	148	41	163	213
Mężczyźni	3	93	10	93	144
Kobiety	22	55	31	70	69

Bezrobotni w Gminie Rzgów wg grup wiekowych

TABELA NR 22

Wiek	15-17 lat	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-59 lat	60-64 lata
Bezrobotni ogółem	0	145	168	126	130	18	3
Mężczyźni	0	73	74	63	83	9	3
Kobiety	0	72	94	63	47	9	0

Biorąc pod uwagę ogólnokrajowe i powiatowe tendencje dotyczące wzrostu stopy bezrobocia, przewidywać należy również dalszy niewielki wzrost bezrobocia w Gminie Rzgów.

2.4. Infrastruktura techniczna

2.4.1. Gospodarka wodno-ściekowa

System zaopatrzenia w wodę

Stan wyposażenia Gminy w wodociągi zbiorowe jest dobry. Ponad 90 % mieszkańców oraz większość obiektów produkcyjnych i usługowych w gminie ma możliwość korzystania z wody dostarczanej z wodociągu. Na koniec 2003 roku całkowita długość sieci wodociągowej na terenie Gminy wynosiła 82 km (wykonano 2726 szt. przyłączy wodociągowych). Stan sieci i uzbrojenia jest dobry (wodociągi mają poniżej 20 lat).

Obszar Gminy ze względu na zaopatrzenie w wodę dzieli się na strefę obsługiwaną z wodociągu komunalnego m. Łodzi (wodociąg Ø 250 mm w ul. Faszynowej i Zagłoby doprowadza wodę do Starowej Góry) i strefę obsługiwaną przez lokalny wodociąg gminny - wodociąg we Wsi Starowa Góra (15,5 km długości oraz 570 sztuk przyłączy).

Na terenie Gminy istnieje 6 wiejskich systemów zaopatrzenia w wodę podziemną – wodociągi grupowe. Ujęcia te mieszczą się w miejscowościach: Gospodarz, Czyżeminek, Grodzisko, Kalino, Romanów i Rzgów. Ujmowana woda (czwartorzędowa i górnokredowa) z uwagi na ponadnormatywną zawartość związków żelaza jest uzdatniana. Wodociągi, za wyjątkiem Rzgowa, pracują w układzie jednostopniowym.

Ujęcia czwartorzędowe to:

- ujęcie wody wraz z hydrofornią i stacją uzdatniania wody W.1 w Gospodarzu - czerpie wodę z utworów czwartorzędowych z głębokości 30 m. Zasoby eksploatacyjne ujęcia zatwierdzone w kat. „B” wynoszą 35,2 m³/h, przy depresji s=6,8 m. Pobór wody, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, wynosi 35,2 m³/h (251m³/d). Sieć wodociągowa doprowadza wodę do wsi Gospodarz i do wsi Gadka Stara w części położonej na lewym brzegu rzeki Ner. Wodociąg posiada awaryjne połączenie z wodociągiem Czyżeminek.
- ujęcie wody i hydrofornia W.2 w Czyżeminku - czerpie wodę z utworów czwartorzędowych z głębokości 46 m. Zasoby eksploatacyjne ujęcia zatwierdzone w kat. „B” wynoszą 60,0 m³/h, przy depresji s=19,3 m. Pobór wody, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, wynosi 26 m³/h (201m³/d). Sieć wodociągowa doprowadza wodę do wsi Czyżeminek, Guzew, Prawda, Babichy.
- ujęcie wody wraz z hydrofornią i stacją uzdatniania wody w Grodzisku - czerpie wodę z utworów czwartorzędowych z głębokości 97 – 100 m (studnia nr 1 i nr 2). Zasoby eksploatacyjne ujęcia zatwierdzone w kat. „B” wynoszą 67,0 m³/h. Pobór wody z ujęcia, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, nie przekroczy 67m³/h (650 m³/d). Sieć wodociągowa doprowadza wodę do wsi Grodzisko, Huta Wiskicka, Bronisin i Konstantyna.
- ujęcie wody wraz z hydrofornią i stacją uzdatniania wody W.5 w Romanowie - czerpie wodę z utworów czwartorzędowych z głębokości 60 – 70 m (studnia I bis i III). Zasoby eksploatacyjne ujęcia zatwierdzone w kat. „B” wynoszą 64,0 m³/h, przy depresji s=17,5 m. Pobór wody z ujęcia, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, wynosi 47,0 m³/h (315 m³/d). Sieć wodociągowa zaopatruje w wodę wieś Romanów. Ujęcie awaryjnie zasila wieś Pałczew w Gminie Brójce.

Ujęcia górnokredowe to:

- ujęcie wody i stacja wodociągowa W.6 w Rzgowie - czerpie wodę z utworów kredy górnej z głębokości 140 m. Zasoby eksploatacyjne ujęcia zatwierdzone w kat. „B” wynoszą 102,5 m³/h, przy depresji s=19,9 m. Pobór wody, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, wynosi 90,0 m³/h (1170 m³/d). Sieć wodociągowa rozprowadza wodę po terenie Rzgowa. Wodociąg posiada awaryjne połączenie z siecią wodociagową w Starowej Górze. Stacja wodociągowa wykonana jest w układzie 2-stopniowego pompowania wody (pobierana woda tłoczona jest przez urządzenia uzdatniające do zbiorników wody czystej o pojemności 500 m³ każdy a następnie pompami 2-stopnia podawana jest do sieci).

Ujęcia pobierające wodę z czwartorzędu i kredy górnej to:

- ujęcie wody wraz z hydrofornią i stacją uzdatniania wody W.4 we wsi Kalino - czerpie wodę z utworów czwartorzędowych z głębokości 34 m (studnia nr 1) oraz utworów górnokredowych z głębokości 150 m (studnia nr 3). Zasoby eksploatacyjne ujęcia zatwierdzone w kat. „B” wynoszą dla studni nr 1 - 60,0 m³/h, przy depresji s=6,0 m, dla studni nr 3 - 60,0 m³/h. Pobór wody dla ujęcia, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym, wynosi 60,0 m³/h (592 m³/d). Sieć wodociągowa doprowadza wodę do wsi Kalino, Kalinko, Tadzín i Kalinko Wpole oraz do wsi położonych w Gminie Brójce – Przypusta i Giemzówek.

Zdolność produkcyjna wodociągów wiejskich w Gminie Rzgów wynosi:

- wg zatwierdzonych zasobów na ujęciach – 446 m³/h
w tym: czwartorzęd – 283,5 m³/h
kreda górna – 162,5 m³/h
- wg wartości z pozwoleń wodnoprawnych – 332,5 m³/h (3179 m³/d, to jest max rocznie ok. 1 169 335 m³/a).

Zdolność ta nie jest w pełni wykorzystywana, gdyż faktyczny pobór wody z w.w. ujęć w roku 2003 wynosił: 482 000 m³/a. Dalszy rozwój Gminy jest więc możliwy w oparciu o istniejące ujęcia wód podziemnych.

Na terenie Gminy znajdują się urządzenia i obiekty o znaczeniu ponad lokalnym - urządzenia Wodociągu Sulejów - Łódź:

- Zakład Produkcji Wody "Kalinko" z urządzeniami uzdatniającymi
- rurociąg przesyłowy Ø 1600 mm wody surowej z ujęcia powierzchniowego z zalewu Sulejowskiego w Bronisławowie do ZPW Kalinko
- wodociąg przesyłowy Ø 2200 mm doprowadzający wodę surową z ZPW Kalinko do stacji pomp Łódź-Chojny
- ujęcie głębinowe ZWiK Sp. z o.o. w Łodzi w m. Grodzisko
- rurociągi przesyłowe Ø 350 i 400 mm doprowadzające wodę z Grodziska do stacji wodociągowej Dąbrowa.

Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Gmina Rzgów jest skanalizowana w 20 %. Sieć kanalizacji sanitarnej (grawitacyjno-pompowej) istnieje tylko w Rzgowie. Obecnie długość sieci wynosi 22,8 km (700 szt. przyłączy kanalizacyjnych) i planuje się jej ciągłą rozbudowę.

Ścieki bytowe z gospodarstw (poza Rzgowem) gromadzone są głównie w zbiornikach bezodpływowych i wywożone taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków.

Część gospodarstw, jeżeli pozwalają na to warunki gruntowo-wodne, posiada indywidualne, przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ich ilość jest w chwili obecnej trudna do oszacowania.

Wody opadowe z południowo-wschodniej części obszaru Gminy odprowadzane są poprzez istniejące rowy i drobne cieki powierzchniowe do rzeki Ner. Południowo-zachodnie obrzeża Gminy odwadnia rzeka Dobrzyńka a tereny północne rzeki Gadka i Olechówka. Niewielkie fragmenty terenu na południowo-wschodnich obrzeżach odwadnia rzeka Wolbórka - zlewnia rzeki Bzury.

Na terenie gminy Rzgów, przy ul. Stawowej, znajduje się mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych, która posiada przepustowość 1500 m³/d. Oczyszczalnia ta obsługuje Rzgów oraz przyjmuje do punktu zlewnego ścieki ze zbiorników bezodpływowych mieszkańców oraz rzemiosła.

W skład obiektów oczyszczalni wchodzi:

- punkt zlewny ścieków dowożonych
- komory krat
- piaskownik pionowo-wirowy
- pompownia ścieków surowych

- komory osadu czynnego
- osadnik wtórny
- przepompownia osadu czynnego

Gmina Rzgów posiada aktualne pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie oczyszczonych ścieków do rzeki Ner (w ilości $Q_{\text{śrd}} = 1500 \text{ m}^3/\text{d}$.)

Powszechny dostęp do sieci wodociągowej sprzyja większemu zużyciu wody, powodując tym samym większe ilości wytwarzanych ścieków. Mieszkańcy zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej a także drobne rzemiosło, korzystający ze zbiorników bezodpływowych, często usuwają nieczystości we własnym zakresie tj: na pola lub w inne przypadkowe miejsca. Część ścieków poprzez nieszczelne zbiorniki przedostaje się do gruntu a stamtąd do wód podziemnych.

Pilną więc staje się potrzeba wprowadzenia skutecznych rozwiązań unieszkodliwiania ścieków poprzez budowę zbiorczej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy - planuje się wykonanie sieci kanalizacyjnej w Starej Gadce i Starowej Górze oraz ich doprowadzenie do istniejącej oczyszczalni ścieków w Rzgowie. W związku z tym planuje się w 2006 roku modernizację oczyszczalni (przepustowość w czasie pogody suchej do $2000 \text{ m}^3/\text{d}$).

2.4.2. Infrastruktura energetyczna

W Gminie Rzgów nie ma zlokalizowanych żadnych ośrodków produkcji energii elektrycznej.

Gmina zasilana jest w energię elektryczną z Głównej Stacji Zasilającej 110/15 kV „Kalinko”. Dostawa i dystrybucja energii odbywa się za pośrednictwem sieci rozdzielczej kablowo-napowietrznej średniego napięcia 15 kV, wyposażonej w lokalne stacje transformatorowo-rozdzielcze 15/0,4 kV. Ogółem na terenie Gminy działa ponad 80 stacji transformatorowych (większość to stacje słupowe). Do odbiorców indywidualnych energia elektryczna doprowadzana jest za pomocą linii napowietrznych lub kablowych pracujących na napięciu 380/220 kV. Udział w zasilaniu Gminy w energię bierze także GPZ „Chojny” 110/15 kV. Obydwa Główne Punkty Zasilania połączone są ze sobą liniami 110 kV oraz siecią 15 kV. Ponadto GZP „Kalinko” powiązany jest liniami napowietrznymi również z GZP „Rypułtowiec” (220/110/15) i GZP „Janów” (220/110/15).

Przez teren Gminy przebiegają 2 napowietrzne linie 220 kV krajowego układu przesyłowego sieci elektroenergetycznej. Tereny zlokalizowane przy liniach 220 stanowią

obszary największego zagrożenia promieniowaniem jonizującym i wzdłuż tras tych linii występują strefy ochronne o szerokościach 60 m, w obrębie których nie może być lokalizowana zabudowa przeznaczona dla stałego pobytu człowieka.

Operatorem układu sieci dystrybucyjnej w powiecie łódzkim wschodnim jest Zakład Energetyczny Łódź - Teren S.A. z siedzibą w Łodzi działający na obszarze Gminy za pośrednictwem swojej jednostki terenowej.

Sieć elektroenergetyczna na obszarze Rzgowa jest silnie rozbudowana i sukcesywnie modernizowana. Dla poszczególnych obszarów w Gminie istnieją lub są opracowywane branżowe koncepcje zasilania w energię elektryczną.

Gmina posiada także opracowanie pn: "Strategia rozwoju elektroenergetycznego Gminy Rzgów w latach 2003 -2015", która określa sposób poprawy zasilania elektroenergetycznego gminy z uwzględnieniem wyeliminowania czynników stanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska naturalnego.

2.4.3. Ciepłownictwo

Na obszarze Gminy nie istnieje zorganizowana gospodarka cieplna. Zapotrzebowanie w ciepło realizowane jest z lokalnych źródeł ciepła. Zbiornicze sieci grzewcze oparte o lokalne kotłownie wykonane są dla potrzeb budynków użyteczności publicznej (głównie olejowe) oraz zakładów przemysłowych.

Budownictwo jednorodzinne i zagrodowe wyposażone jest w ogrzewanie indywidualne, w głównej mierze piecowe z użyciem węgla, co jest źródłem niskiej emisji i zanieczyszczenia powietrza w Gminie. Spotyka się również przypadki spalania odpadów. Zanieczyszczenia emitowane są emitorami o wysokości około 10 m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy.

Znaczące źródła ciepła na terenie Gminy to:

- kotłownia Stacji Uzdatniania Wody „Kalinko”, zasilająca obiekty stacji i budynki osiedlowe, która wyposażona jest w 2 kotły węglowe typu WLM – 1,25 o max wydajności cieplnej 1,25 Gcal/h każdy. Łączna moc cieplna zainstalowana w kotłowni wynosi ok. 2,56 Gcal/h. Kotłownia nie posiada instalacji odpylających. Stan techniczny kotłowni jest zadawalający.
- kotłownia węglowa zlokalizowana na terenie zabudowy wielorodzinnej Gospodarz. Kotłownia zaopatruje w ciepło 3 bloki mieszkalne.

Coraz częściej stosowane jest ogrzewanie z wykorzystaniem gazu ziemnego. Barierą na drodze do jego upowszechnienia jest jednak brak sieci gazowniczej.

2.4.4. Gazownictwo

Na terenie Gminy Rzgów zaopatrzenie w gaz odbywa się w dwojaki sposób - z sieci przewodowej oraz w oparciu o butle napełniane gazem płynnym. Funkcjonuje tu mieszany system gazu przewodowego z przewagą systemu gazu niskiego ciśnienia (ok. 90%), który obejmuje swym zasięgiem odbiorców w Rzgowie, Gospodarzu i zachodniej części Starowej Góry. Z sieci gazowej średniego ciśnienia korzystają nieliczni odbiorcy zlokalizowani w najbliższym sąsiedztwie magistrali gazowej, m in. Hotel Jurand, Centrum Handlowe „PTAK”

Z systemu gazu przewodowego korzystają na terenie Gminy odbiorcy w Rzgowie, we wsi Gospodarz (układ stacji redukcyjno-pomiarowych I⁰ i II⁰ zlokalizowany w sąsiedztwie gazociągu wysokiego ciśnienia Ø 200 mm, w rejonie cmentarza w Rzgowie) oraz w Starowej Górze Zachód (stacja redukcyjna II⁰ zlokalizowana w Łodzi przy ul. Paradnej).

Przez obszar Gminy przebiegają magistrale gazowe wysokiego ciśnienia:

- gazociąg Ø 400 mm przesyłający gaz ziemny do Łodzi (Stacja Redukcyjno- Pomiarowa I⁰ – ul. Nadworna)
- gazociąg Ø 200 mm, który wiąże ze sobą stacje redukcyjno-pomiarowe I⁰ zlokalizowane w Łodzi – ul. Nadworna, w Rzgowie i w Pabianicach.

Gmina Rzgów przykładą dużą wagę do gazyfikacji swojego terenu, co w konsekwencji spowoduje poprawę jakości powietrza atmosferycznego poprzez eliminację zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery ze spalania węgla kamiennego (głównie z budynków mieszkalnych - tzw. „niska emisja”).

W roku 2004 planuje się wykonanie sieci gazowej w m. Starowa Góra oraz dla Osiedla Nadrzeczna w Rzgowie, w roku 2005 w m. Kalino a w 2006 roku w m. Kalinko. Planuje się także w latach następnych (do 2012) dalszą gazyfikację obszaru Gminy.

2.4.5. Sieć drogowa

Gmina Rzgów jest dogodnie położona pod względem komunikacyjnym. Istniejący układ

drogowy zapewnia podstawowe powiązania z ważnymi ośrodkami gminy i województwa oraz powiązania lokalne.

Układ drogowy Gminy Rzgów tworzą drogi publiczne: krajowe, powiatowe i gminne oraz drogi lokalne, tzw. gospodarcze obsługujące tereny rolne i zabudowy zagrodowej.

Do najważniejszych dróg przebiegających przez obszar Gminy należą:

drogi krajowe i wojewódzkie:

- droga krajowa nr 1 relacji Gdańsk - Łódź –Piotrków – Cieszyn
- droga krajowa nr 71 relacji Stryków – Konstantynów – Łódź – Pabianice – Rzgów,
- droga wojewódzka nr 714 relacji Rzgów - Kurowice

drogi powiatowe o charakterze regionalnym:

- droga powiatowa nr 24172 łącząca Rudę - Łódź ze Rzgowem
- droga powiatowa nr 24173 łącząca Łódź – ul. Zastawną, Starą Gadkę, Rzgów, Prawdę z Tuszynem
- droga powiatowa nr 24165 relacji Wola Rakowa – Romanów
- droga powiatowa nr 24170 relacji Starowa Góra – Rzgów - Babichy
- droga powiatowa nr 24171 relacji Starowa Góra – Konstantyna - Grodzisko
- droga powiatowa nr 24174 relacji Wola Zaradzyńska – Pabianice – Czaryczyn - Prawda
- droga powiatowa nr 24167 relacji Rzgów – Kalinko - Romanów

drogi powiatowe o charakterze lokalnym:

- droga powiatowa nr 24166 relacji Stefanów – Kalinko
- droga powiatowa nr 24168 relacji Łódź – Bronisin – Huta Wiskicka

drogi gminne

Drogi krajowe, wojewódzkie i wszystkie powiatowe posiadają nawierzchnie bitumiczne na ogół w zadawalającym stanie. Drogi powiatowe w wielu wypadkach wymagają podniesienia parametrów technicznych gdyż często nie spełniają obecnych wymogów technicznych wynikających ze wzrostu ruchu drogowego i gabarytów pojazdów (większość dróg posiada zbyt wąskie jezdnie). Drogi gminne tylko w 20 % posiadają nawierzchnię bitumiczną.

Przez teren Gminy projektowany jest przebieg:

- autostrady A1 relacji Gdańsk - Łódź - Katowice, która w węźle "Romanów" połączona zostanie z drogą wojewódzką Nr 714 Rzgów - Kurowice oraz z projektowaną drogą ekspresową S 8,
- drogi ekspresowej S 8 relacji Wrocław - Łódź, połączoną w węźle Rzgów z drogą krajową Nr 1,
- wschodniej obwodnicy Łódzkiego Zespołu Miejskiego krzyżującej się w Rzgowie z drogą krajową Nr 1,
- południowo-wschodniej obwodnicy Rzgowa, odciażającej istniejącą drogę krajową Nr 71 i najbardziej obciążony ruchem lokalnym odcinek drogi wojewódzkiej

Gmina Rzgów, w celu poprawy struktury komunikacyjnej na obszarze gminy, planuje podjąć działania polegające na: modernizacji dróg gminnych, wykonaniu obwodnicy centrum Rzgowa, wykonaniu sieci tras rowerowych również o zasięgu ponad gminnym (przy modernizacji dróg powiatowych), corocznym doposażaniu Ochotniczej Straży Pożarnej w sprzęt ratownictwa drogowego w zakresie zwalczania zagrożeń środowiskowych.

2.4.6. Infrastruktura komunikacyjna

Obsługę komunikacyjną Gminy w zakresie przewozu osób zapewniają: Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Łódź, Miejski Zakład Komunikacji Pabianice, Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji Łódź oraz prywatni przewoźnicy. Głównie są to połączenia z pobliskimi ośrodkami miejskimi - Łodzią, Pabianicami, Tuszymem oraz komunikacja międzygminna .

PKS Łódź obsługuje linie:

- Łódź (ul. Broniewskiego) - Czyżeminek,
- Łódź (Pl. Niepodległości) - Rzgów (Centrum Handlowe PTAK),
- Łódź (Pl. Niepodległości) - Rzgów - Romanów (w święta Pabianice - Rzgów - Romanów),
- Łódź (ul. Broniewskiego) - Rzgów - Tuszyn
- Łódź (Radogoszcz) - Rzgów - Tuszyn

MZK Pabianice obsługuje linie:

- Pabianice - Rzgów - Centrum Handlowe PTAK,

MPK Łódź obsługuje linie nr:

- "50" - Łódź (Dworzec Kaliski) - Pabianicka - Rudzka - Cmentarz Katolicki w Starej Gadce
- "93" - Łódź (Szpital "Matki Polki") - Starowa Góra - Cmentarz Katolicki w Starej Gadce
- "70" - Łódź (Dworzec Fabryczny) - Rzgów - Centrum Handlowe PTAK,

Prywatni przewoźnicy obsługują linie:

- Pabianice - Rzgów - Centrum Handlowe PTAK,
- Łódź (ul. Broniewskiego) - Rzgów - Centrum Handlowe PTAK

Komunikacja zbiorowa zapewnia obsługę mieszkańców Gminy w podstawowym zakresie. Na terenie Gminy Rzgów brak jest stacji Polskich Kolei Państwowych.

2.5. Podsumowanie rozpoznania stanu Gminy Rzgów

Na terenie Gminy Rzgów nie występują bardzo wyraźne zagrożenia jednego lub wielu elementów środowiska naturalnego, gdyż Gmina już od wielu lat podejmuje działania zmierzające do ich eliminacji. Jednakże biorąc pod uwagę rozpoznanie stanu Gminy Rzgów, uwzględniające uwarunkowania przestrzenne i środowiskowe, mające na uwadze aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego użytkowania jego zasobów oraz wynikające stąd potrzeby, wyszczególnić można następujące zagrożenia środowiska:

- obciążenie środowiska odpadami,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- hałas i promieniowanie elektromagnetyczne,
- edukacja ekologiczna,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska
- zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego,
- zanieczyszczenia gleb, bilans hydrologiczny na terenie gminy, zagrożenie przestrzeni przyrodniczej i bioróżnorodności,

Szczegółowy harmonogram działań, uwzględniający terminy realizacji oraz nakłady na realizację poszczególnych zadań przedstawiony został w Tabeli nr 30, 31, 32 niniejszego opracowania.

Jednym z zagrożeń dla środowiska w Gminie Rzgów jest emisja odpadów. Jest to istotny problem dotyczący nie tylko Gminę Rzgów ale także cały kraj, gdyż wraz ze wzrostem zdobyczy cywilizacji oraz konsumpcyjności społeczeństwa wzrasta ilość wytwarzanych przez nie odpadów.

Jak wykazano w punkcie 2.2.5. Gospodarka odpadami - na dzień dzisiejszy Gmina nie prowadzi działań zmierzających do minimalizacji emisji odpadów do środowiska np.: nie prowadzi selektywnej zbiórki odpadów oraz ich odzysku, wszystkie odpady komunalne kierowane są na składowisko odpadów komunalnych w Kalinku. Na składowisko to kierowane są również odwodnione osady ściekowe powstające w Oczyszczalni Ścieków w Rzgowie. Zgodnie z danymi zawartymi w Planie Gospodarki Odpadami Gminy Rzgów możliwość przyjmowania odpadów na w.w. składowisko zakończy się za około 8 miesięcy (Wójt Gminy Rzgów wystąpił do Starosty Powiatu Wschodniódzkiego o wyrażenie zgody na zwiększenie pojemności eksploatacyjnej składowiska poprzez podniesienie rzędnej składowania).

Na dzień dzisiejszy trudno jest jednoznacznie określić kierunek zmian dotyczący gospodarki odpadami. Prognozuje się jednak, że ilość odpadów komunalnych składowanych na wysypisku, po wdrożeniu przez Gminę właściwej gospodarki odpadowej, po 2010r. zmaleje a następnie utrzymywać się będzie na zbliżonym poziomie. Natomiast ilość odpadów przemysłowych ze względu na wdrażanie programów zarządzania środowiskiem np.: ISO 14000, i inne) a także kryzys gospodarczy utrzymywać się będzie na poziomie zbliżonym do obecnego.

Aby zminimalizować oddziaływanie związane z emisją odpadów do środowiska Gmina planuje podjąć następujące działania krótko- i długoterminowe:

- rozbudowę gminnego składowiska odpadów stałych (wykonanie zasilania energetycznego, opracowanie projektu składowiska a następnie jego rozbudowę - pilne),
- przygotować indywidualne gospodarstwa domowe do selektywnej zbiórki odpadów "u źródła",
- zorganizować selektywną zbiórkę odpadów (wstawienie kontenerów, opróżnianie - realizacja ciągła na terenie poszczególnych sołectw, obniżenie stawki za 1m³ selekcyjonowanych odpadów składowanych na składowisku),
- składowanie odpadów komunalnych po selektywnej zbiórce na składowisku odpadów komunalnych,
- utworzenie 3 punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych (GPZON),

- budowa kwatery do składowania odpadów azbestowych na gminnym składowisku odpadów,
- zorganizować system kompostowania odwodnionych osadów ściekowych,
- likwidacja dzikich wysypisk,
- rekultywacja terenów zdegradowanych po eksploatacji surowców mineralnych należących do Gminy (doły powyrobiskowe Kalinko-Morgi, Gospodarz).

Gmina realizować będzie gospodarkę odpadami zgodnie harmonogramem finansowo-rzeczowym (tabele 30 –32) a przede wszystkim z wytycznymi zawartymi w Gminnym Planie Gospodarki Odpadami.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych

Drugim z istotnych zagrożeń dla środowiska w Gminie Rzgów jest możliwość zanieczyszczenia wód powierzchniowych oraz podziemnych.

Gmina Rzgów jest skanalizowana tylko w 20 % a sieć kanalizacji sanitarnej (grawitacyjno-pompowej) istnieje tylko w Rzgowie. Ścieki bytowe z gospodarstw (poza Rzgowem) gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (prawdopodobnie nie zawsze szczelnych) i wywożone taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków lub oczyszczane (niewielki odsetek) w przydomowych oczyszczalniach ścieków. Oczyszczone ścieki sanitarne z oczyszczalni w Rzgowie odprowadzane są do górnego odcinka rzeki Ner.

Cały teren Gminy znajduje się na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych - Nr 401 "Niecka Łódzka" . Jest to zbiornik w utworach Kredy dolnej. Obszary wysokiej ochrony OWO zajmują częściowo teren gminy - w okolicach Bronisina Dworskiego i Starowej Góry . Na terenie Gminy nie istnieją żadne ujęcia wód podziemnych z w.w. zbiornika. Wody podziemne ujmowane są z utworów czwartorzędowych i górnokredowych. Jakość tych wód (zgodnie z danymi z rozdziału 2.2.2. Stan czystości wód powierzchniowych oraz podziemnych) jest dobra a ich stan generalnie nie pogarsza się. W najbliższych latach nie przewiduje się znaczących zmian jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych oraz ograniczenia zagrożeń dla wód podziemnych Gmina przewiduje w ramach działań krótko- i długoterminowych:

- wykonanie sieci kanalizacyjnej w Starowej Górze i Gadce Starej w celu odprowadzenia ścieków sanitarnych z tych terenów do gminnej oczyszczalni ścieków w Rzgowie,
- modernizację oczyszczalni ścieków w Rzgowie w celu przyjęcia w.w. ścieków,
- uszczelnienie istniejącej sieci kanalizacyjnej w Rzgowie, w celu zapobieganiu infiltracji wód podziemnych do sieci lub ścieków do gruntu,

- ograniczenie powierzchniowego dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych z terenów rolnych (racjonalne nawożenie, zadrzewienia ochronne) oraz zurbanizowanych
- zintensyfikowanie kontroli stanu technicznego szamb oraz ich likwidacja na terenach skanalizowanych,
- wyeliminowanie zagrożeń związanych z gospodarką odpadami poprzez zrehabilitowanie zamkniętego wysypiska odpadów stałych (dokończenie rekultywacji wysypiska aktualnie eksploatowanego), oraz likwidację dzikich wysypisk odpadów stałych,
- odprowadzenie wód opadowych z dróg i ulic kanalizacją deszczową z podczyszczaniem (realizacja w trakcie przebudowy dróg i ulic).

Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Na obszarze gminy Rzgów występuje prawie wyłącznie hałas komunikacyjny związany z rosnącą ilością samochodów osobowych i przewożących towary (ciężarowych). Hałas ten najdotkliwiej występuje w centrum m. Rzgowa (ul. Grodziska i Pabianicka) i wzdłuż trasy komunikacyjnej - drogi krajowa Nr 1 Gdańsk – Katowice.

Źródłem hałasu na tym terenie jest także Centrum Handlowe PTAK oraz szereg zakładów usytuowanych wzdłuż drogi, które czasowo mogą być źródłem wyższych poziomów hałasu przemysłowego w środowisku.

Przez teren Gminy przebiegają 2 napowietrzne linie 220 kV krajowego układu przesyłowego sieci elektroenergetycznej. Tereny zlokalizowane przy liniach 220 stanowią obszary największego zagrożenia promieniowaniem jonizującym i wzdłuż tras tych linii występują strefy ochronne o szerokościach 60 m, w obrębie których nie może być lokalizowana zabudowa przeznaczona dla stałego pobytu człowieka.

W perspektywie nie przewiduje się znaczących zmian dotyczących promieniowania elektromagnetycznego na obszarze gminy, spodziewać się natomiast należy (w związku z planowaną budową autostrad i dróg ekspresowych) wzrostu natężenia hałasu komunikacyjnego. Poprawę klimatu akustycznego i utrzymanie poziomu pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych Gmina Rzgów zamierza osiągnąć poprzez wdrażanie działań krótko- i długoterminowych takich jak:

- określenie poziomów zagrożeń wynikających z przebiegu linii wysokiego napięcia i innych źródeł promieniowania niejonizującego oraz poprawa zasilania energetycznego Gminy (uwzględnione na etapie projektowania w opracowaniu pn: "Strategia rozwoju

elektroenergetycznego Gminy Rzgów w latach 2003 -2015", która określa sposób poprawy zasilania elektroenergetycznego gminy z uwzględnieniem wyeliminowania czynników stanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska naturalnego),

- wprowadzenie technicznych i organizacyjnych rozwiązań minimalizujących emisję hałasu z istniejącej sieci dróg (naprawa i systematyczna konserwacja nawierzchni, drogi jednokierunkowe, itp),
- wyprowadzenie pojazdów ciężkich z terenów Rzgowa (ul. Grodziska i Pabianicka) - wykonanie nowej drogi omijającej centrum Rzgowa,
- rozwój sieci dróg uwzględniający obejście m. Rzgów, Romanów, Kalinko i Babichy (wykonanie GDDKiA),
- wprowadzenie rozwiązań technicznych ograniczających uciążliwość autostrady A-1 i związanych z nią węzłów komunikacyjnych (wykonanie GDDKiA),
- wprowadzenie technicznych i organizacyjnych rozwiązań minimalizujących emisję hałasu z istniejącej sieci dróg (droga wojewódzka 71, powiatowa 24172 -ul. Rudzka w Rzgowie i Czartoryskiego w Gadce Starej, drogi gminne)- poprawa stanu nawierzchni, itp.

Edukacja ekologiczna

Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa (zarówno młodzieży jak i osób dorosłych) stanowi jeden z najważniejszych elementów ochrony środowiska naturalnego. Do chwili obecnej rozwój edukacji ekologicznej w Gminie Rzgów był niewielki i dotyczył głównie szkoleń dla rolników (nawożenie, wapnowanie gleb). Nie prowadzono szkoleń dotyczących np.: selektywnej zbiórki odpadów i wynikających stąd korzyści, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych następujących w wyniku odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do gruntu, wód powierzchniowych lub nawet otworów studziennych, itp. Nie przeprowadzono także akcji informującej mieszkańców o obowiązku dotyczącym konieczności sporządzania "spisu z natury" odpadów zawierających azbest.

W latach 2004 - 2012 przewiduje się znaczącą poprawę dotyczącą działań edukacyjnych Gminy.

Aby podnieść świadomość ekologiczną mieszkańców Gminy Rzgów przewiduje się:

- przeprowadzenie akcji informacyjnej dotyczącej odpadów zawierających azbest,

- szkolenie na rzecz minimalizowania ilości wytwarzanych odpadów oraz wprowadzania ich segregacji "u źródła",
- kształcenie dzieci i młodzieży w placówkach szkolnych i pozaszkolnych w zakresie:
 - przekazywanie treści ekologicznych,
 - edukacji na rzecz poszanowania zieleni urządzonej i dzikiej przyrody,
 - zagrożeń wynikających z pożarów.
- a także inne szkolenia, których tematy będą określane na bieżąco, w miarę pojawiających się w Gminie potrzeb.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Na układ drogowy Gminy Rzgów składają się drogi publiczne: krajowe (droga krajowa nr 1 relacji Gdańsk - Łódź –Piotrków – Cieszyn, droga krajowa nr 71 relacji Stryków – Konstantynów – Łódź – Pabianice – Rzgów,) wojewódzkie (droga wojewódzka nr 714 relacji Rzgów - Kurowice) powiatowe i gminne. Ponadto przez teren Gminy planuje się przebieg autostrady A1 relacji Gdańsk - Łódź - Katowice, oraz drogi ekspresowej S 8 relacji Wrocław - Łódź.

Takie usytuowanie Gminy sprzyja występowaniu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska związanych głównie z wypadkami drogowymi np.: rozlanie substancji chemicznych przewożonych w cysternach, wybuchy, itp. Do chwili obecnej przypadków takich było niewiele jednakże w związku planowanym rozwojem z infrastruktury komunikacyjnej w Gminie, może nastąpić wzrost tego czynnika.

Aby temu zapobiec przewiduje się doposażanie jednostek ochotniczej straży pożarnej w sprzęt ratownictwa drogowego w zakresie zwalczania zagrożeń środowiskowych.

Zagrożenia środowiska takie jak powódź i jej skutki, na terenie Gminy Rzgów, położonej w górnym odcinku rzeki Ner, nie powinny w zasadzie mieć miejsca. Tereny zalewowe zlokalizowane są na użytkach zielonych, w dolinach rzeki Ner i cieką Struga. W planie zagospodarowania przestrzennego Gminy, na tych obszarach obowiązuje zakaz realizacji wszelkiej zabudowy w granicy stref ochrony dolin rzecznych.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w Gminie Rzgów jest tzw. niska emisja będąca bezpośrednim skutkiem stosowania w gospodarstwach domowych systemów

grzewczych opartych o piece opalane węglem (większe miejscowości o zwartej zabudowie). Drugim źródłem zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza, ze względu na przebieg przez teren Gminy gęstej sieci drogowej o dużym natężeniu ruchu, są zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenki azotu, węglowodory aromatyczne i alifatyczne, pyły, tlenek węgla, dwutlenek siarki, aldehydy) powodujące narażenie gruntów rolnych, sąsiadujących z drogami, na zanieczyszczenia pochodzące ze spalania paliw. Emisja ta wraz z postępującym zwiększaniem się ilości pojazdów na szlakach komunikacyjnych, wykazuje tendencję wzrostową.

Posługując się oceną roczną (OR) stanu zanieczyszczenia powietrza dla strefy - Powiatu Łódź Wschód można stwierdzić, że na terenie Gminy Rzgów poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu nie przekracza wartości dopuszczalnych. W związku z powyższym brak jest na tym terenie wymaganych ustawą działań na rzecz poprawy jakości powietrza.

Jednakże na terenie Gminy podejmowane są działania zmierzające do poprawy jakości powietrza poprzez:

- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z indywidualnych palenisk domowych i lokalnych kotłowni - doprowadzenie sieci gazowej sukcesywnie do poszczególnych miejscowości (Kalino, Kalinko, Starowa Góra, Osiedle Nadrzeczna w Rzgowie i inne),
- rozwój sieci tras rowerowych również o zasięgu ponad gminnym przy prowadzonej modernizacji dróg powiatowych będących w zarządzie Gm. Rzgów (Rzgów - ul. Rudzka, Tuszyńska, Stara Gadka - ul. Czartoryskiego) - modernizacja drogi 24 172,

oraz działania wyszczególnione powyżej przy ograniczaniu hałasu takie jak:

- wyprowadzenie pojazdów ciężkich z terenów Rzgowa (ul. Grodziska i Pabianicka) - wykonanie nowej drogi omijającej centrum Rzgowa,
- rozwój sieci dróg uwzględniający obejście m. Rzgów, Romanów, Kalinko i Babichy (wykonanie GDDKiA),
- wprowadzenie rozwiązań technicznych ograniczających uciążliwość autostrady A-1 i związanych z nią węzłów komunikacyjnych (wykonanie GDDKiA),

Przewiduje się, że w związku z podejmowanymi przez Gminę działaniami nie będzie następował wzrost zanieczyszczenia powietrza w wyniku tzw: niskiej emisji. Nastąpi natomiast wzrost emisji spowodowanej ruchem pojazdów (rozwój z infrastruktury komunikacyjnej w Gminie).

Wymienione tu zostały najistotniejsze zagrożenia z punktu widzenia Gminy oraz konieczności podejmowanych przez nią działań. Pozostałe grupy zagrożeń: zanieczyszczenia gleb, bilans hydrologiczny, zagrożenie przestrzeni przyrodniczej i bioróżnorodności występują na obszarze Gminy w stopniu niewielkim lub też nie występują i nie zostały dokładnie omówione w niniejszym rozdziale (np.: poprawienie bilansu hydrologicznego Gminy, poprzez zwiększenie małej retencji, jest działaniem pożądanym, spowodowanym chęcią rozwoju turystyki i uatrakcyjnienia Gminy a nie koniecznością).

Szczegółowy harmonogram działań, uwzględniający terminy realizacji oraz nakłady na realizację poszczególnych zadań przedstawiony został w Tabeli nr 30, 31, 32 niniejszego opracowania.

3. ANALIZA MOŻLIWOŚCI GMINY W ZAKRESIE WEWNĘTRZNEGO I ZEWNĘTRZNEGO FINANSOWANIA ZADAŃ Z DZIEDZINY OCHRONY ŚRODOWISKA

3.1. Sprawozdanie ekonomiczne z budżetu gminy za lata 2003 - 2004

Syntetyczne zestawienie źródeł dochodów i wydatków budżetowych Gminy Rzgów w latach 2003 - 2004 przedstawia tabela nr 24.

Syntetyczne zestawienie źródeł dochodów i wydatków budżetowych Gminy Rzgów w latach 2003 - 2004 [zł]

TABELA NR 24

Wyszczególnienie	Wykonanie 2003	Plan 2004
DOCHODY	16 184 319	16 224 654
Własne	9 544 094	9 030 200
Udział w podatkach stanowiących dochód państwa	2 184 057	3 051 500
Subwencje	3 565 673	3 529 539
Dotacje	890 495	613 415
PRZYCHODY	-	1 870 505
w tym środki ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych	-	-
w tym wolne środki	-	-

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

WYDATKI	16 459 907	18 095 159
Wydatki bieżące	10 370 729	11 084 159
w tym na obsługę długu	1 596	96 000
Wydatki majątkowe	6 089 178	6 961 000
w tym inwestycyjne	6 046 178	6 961 000
WYNIK	275 588	- 1 870 505

W powyższej tabeli przedstawiono wykonanie budżetu Gminy Rzgów z roku 2003 oraz plan budżetu na rok 2004, ze wskazaniem głównych źródeł dochodów.

Po stronie dochodów wyróżnić należy:

- dochody własne, które stanowią średnio 59 % dochodów,
- udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, kształtujący się na poziomie średnim w wysokości 13,5 % dochodów,
- subwencje, które kształtują się na poziomie średnim 22 % dochodów,
- dotacje, które kształtują się na poziomie średnim 5,5 % dochodów.

Po stronie wydatków wyróżnić można dwie kategorie:

- wydatki bieżące, które stanowią średniorocznie 63 % ogółu wydatków,
- wydatki majątkowe, które stanowią średniorocznie 37 % ogółu wydatków (w nich w 2003r. wydatki inwestycyjne stanowiły 99,3 % a w roku 2004 stanowiąc będą 100 %).

Rok 2003 został zamknięty nadwyżką budżetową a w roku 2004 przewiduje się pokrycie niedoboru budżetowego z kredytów oraz nadwyżki budżetowej roku 2003.

Dynamika zmian przedstawia się następująco:

Dynamika zmian głównych pozycji budżetowych Gminy Rzgów w latach 2003 - 2004 [%]

TABELA NR 25

Wyszczególnienie	2004/2003
DOCHODY	100 %
Własne	94,6 %
Udział w podatkach stanowiących dochód państwa	139,7 %

Subwencje	98,9 %
Dotacje	68,9 %
WYDATKI	109,9 %
Wydatki bieżące	106,9 %
Wydatki majątkowe	115,1 %

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że plany dochodów Gminy Rzgów w roku 2004 pozostały praktycznie na tym samym poziomie co w roku 2003. Największy wzrost odnotowuje się na udziale w podatkach dochodowych, a największy spadek na dotacjach.

Po analizie wydatków można stwierdzić, że nastąpił wzrost po stronie wydatków, przy czym wydatki majątkowe rosną szybciej niż bieżące.

3.2. Analiza wskaźnikowa zdolności kredytowej Gminy Rzgów

Wskaźniki przedstawiające zdolność kredytową jednostki administracyjnej (gminy) to:

- Wskaźnik dochodowości, który jest miernikiem zamożności. Im wyższy poziom tego wskaźnika tym gmina z większą łatwością wykonuje zadania publiczne na rzecz swoich mieszkańców.
- Wskaźnik inwestycyjny określa udział inwestycji w wydatkach i jest związany z poziomem zamożności gminy.
- Wskaźnik zadłużenia 1 określa na ile gmina będzie mogła prowadzić obsługę bieżących zobowiązań na poziomie dochodów wykonanych w roku ubiegłym.
- Wskaźnik zadłużenia 2 określa, czy zadłużenie gminy nie przekroczy 15% wysokości dochodów.
- Wskaźnik możliwości zadłużenia określa relację długu gminy w stosunku do dochodów w roku bieżącym (max 60% dochodów).
- Wskaźnik struktury 1 określa poziom środków własnych gminy. Dopełnienie do stu określa udział uzyskanych środków obcych w środkach finansowych.
- Wskaźnik struktury 2 określa poziom wydatków poniesionych na realizację zadań własnych. Dopełnienie do stu tego wskaźnika określa udział spłat pozyskanych środków obcych w środkach finansowych.
- Poziom wydatków finansowych określa stopień obciążenia gminy z tytułu obsługi zadłużenia.

Wskaźniki charakteryzujące zdolność kredytową Gminy Rzgów przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Wskaźniki finansowe dla oceny zdolności kredytowej Gminy Rzgów

TABELA NR 26

Lp.	Wskaźniki	Opis wskaźnika	Wykonanie 2003	Plan 2004
1	Wskaźnik dochodowości	dochody gminy na jednego mieszkańca zł	1 074	1 079
2	Poziom wydatków inwestycyjnych w wydatkach	wydatki inwestycyjne / wydatki %	37,0	38,6
3	Wskaźnik zadłużenia 1	obsługa zobowiązań w roku bieżącym / dochody budżetu ogółem zrealizowane w roku poprzednim %	0,8	0,6
3a	Wskaźnik zadłużenia 2	(rata kredytów i pożyczek + odsetka/dochody budżetu w roku bieżącym < 15%	1,0	0,6
4	Wskaźnik możliwości zadłużenia Gminy	kwota zadłużenia/dochody budżetu w roku bieżącym <60% %	0,0	8,0
5	Struktura 1	dochody zrealizowane w roku bieżącym / dochody + przychody budżetu zrealizowane w roku bieżącym %	104,9	100,0
6	Struktura 2	wydatki zrealizowane w roku bieżącym / wydatki + rozchody zrealizowane w roku bieżącym %	94,5	100,0

Analizując wyżej wymienione wskaźniki można stwierdzić, że:

- wskaźnik dochodowości w Gminie jest wysoki (ok. 2,4 razy większy niż wskaźnik dochodowości w Powiecie Łódzkim Wschodnim),
- wydatki inwestycyjne kształtują się na poziomie powyżej 30 %,
- wskaźnik zadłużenia 2 i wskaźnik możliwości zadłużania, w żadnym z analizowanych lat nie przekraczają wartości granicznej,

3.3. Ocena wydatków na ochronę środowiska

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

Wydatki związane z ochroną środowiska finansowane są głównie przez Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wydatki ponoszone z Funduszu, na ochronę środowiska, można umiejscowić w następujących grupach:

- gospodarka odpadami,
- ochrona powietrza,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- gospodarka zielenią,
- edukacja ekologiczna
- inne (w tym: opracowania i koszty obsługi bankowej, itp.)

Zestawienie dochodów i wydatków GFOŚiGW przedstawia poniższa tabela.

Dochody i wydatki GFOŚiGW w Rzgowie w roku 2003 i plan na rok 2004

TABELA NR 27

Wyszczególnienie	Wykonanie 2003	Plan 2004
DOCHODY	338 201	341 739
Stan funduszu na początek okresu	145 306	221 739
Przychody GFOŚiGW	192 895	120 000
WYDATKI WG PRZEDMIOTÓW	116 462	323 000
gospodarka odpadami	0	107 000
ochrona powietrza	0	0
gospodarka wodno-ściekowa	114 462	121 000
gospodarka zielenią	0	8 000
edukacja ekologiczna	0	0
inne	2 000	83 000
w tym materiały i wyposażenie	0	0
w tym szkolenia	2 000	4 000
w tym ekspertyzy	0	0
w tym dokumentacje	0	0
w tym prasa	0	0
Stan funduszu na koniec okresu	221 739	18 739

Analizując powyższą tabelę można stwierdzić, że:

- w roku 2003 98 % wydatków funduszu zostało przeznaczone na gospodarkę wodno-ściekową a 2 % na inne wydatki,
- w roku 2004 przewiduje się 33 % kwoty wydatków przeznaczyć na gospodarkę odpadami, 37,5 % na gospodarkę wodno-ściekową, 2,5 % na gospodarkę zielenią oraz ok. 27 % na inne cele (doprowadzenie przyłącza energetycznego do gminnego wysypiska odpadów).

Na koniec 2003r. stan funduszu wynosił 221 739 zł. Spowodowane to było oszczędnościami poczynionymi przez gminę na przetargach oraz możliwością zwiększonego dofinansowania zadań z dziedziny ochrony środowiska z budżetu gminy.

3.4. Prognoza dochodów i wydatków na lata 2005 - 2008

Aby dokonać wieloletnich projekcji dochodów i wydatków budżetowych uwzględniających trendy i kierunki rozwoju ekonomicznego Gminy opracowany został zestaw założeń. Podstawą do opracowania jest projekt budżetu na rok 2004, który został przygotowany przez Gminę Rzgów w sposób syntetyczny, w oparciu o aktualne wytyczne Ministerstwa Finansów.

3.4.1. Dochody i wydatki budżetowe 2005 - 2008

Dane dotyczące planowania dochodów i wydatków w latach 2005 -2008, otrzymane od Gminy Rzgów, przedstawione zostały poniżej. Jako podstawę planowania przyjęto wydatki budżetowe na rok 2004 oraz zaplanowano wzrost poszczególnych grup wydatków bieżących o wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych a wzrost wydatków majątkowych o wskaźnik wzrostu cen produkcji przemysłowej.

Prognozę budżetu gminy przedstawia poniższa tabela

Prognoza budżetu Gminy Rzgów na lata 2005-2008

TABELA NR 28

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008
DOCHODY	16 711 000	17 195 000	17 624 000	17 900 000
Własne	9 933 000	10 125 000	10 600 000	10 950 000
Udział w podatkach stanowiących dochód państwa	3 143 045	3 237 336	6 544 000	6 630 000
Subwencje	3 620 000	3 800 000	-	-
Dotacje	590 000	510 000	480 000	320 000
PRZYCHODY	2 489 000	2 688 000	2 263 000	0
WYDATKI	18 600 000	19 158 000	19 637 000	17 400 000
Wydatki bieżące	11 300 000	11 700 000	12 100 000	12 250 000
w tym na obsługę długu	48 000	65 000	70 000	80 000

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

Wydatki majątkowe	7 300 000	7 452 000	7 537 000	5 150 000
ROZCHODY	600 000	725 000	250 000	500 000

Z przedstawionego w rozdziale 5 (Tabela 31) harmonogramu wydatków na zadania własne na ochronę środowiska w latach 2005-2008 wynikają następujące wnioski:

Wydatki Gminy Rzgów w latach 2005 - 2008

TABELA NR 29

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008
Wydatki na ochronę środowiska	6 515 200	8 605 200	9 105 200	3 649 200
wydatki majątkowe	6 175 000	8 325 000	8 575 000	3 175 000
wydatki bieżące	340 200	280 200	530 200	474 200

Wydatki majątkowe na ochronę środowiska kształtują się przeciętnie w wysokości 95 % ogółu wydatków przeznaczanych na ten cel. Wydatki te (majątkowe na ochronę środowiska) przekraczają możliwości finansowe Gminy, dlatego też niezbędne jest pozyskanie środków zewnętrznych, głównie preferencyjnych pożyczek i dotacji z WFOŚiGW w Łodzi oraz środków z funduszy Unii Europejskiej.

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

W - zadania własne - są to te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy
K- zadania koordynowane - są to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Cele i zadania dla Gminy Rzgów do roku 2008 i 2012

TABELA NR 30

C / Z	L.p.	Nazwa zadania	W/K	Priorytety	Do zrealizowania do 2008r.	Do zrealizowania do 2012r.	Szacunkowy koszt wdrożenia całości zadania (projektu) lub nakłady w skali roku [zł]
C	1.	ZMNIJSZENIE OBCIĄŻENIA ŚRODOWISKA ODPADAMI					
Z	1.	ROZBUDOWA GMINNEGO SKŁADOWISKA ODPADÓW STAŁYCH:	W	P			
	a	wykonanie zasilania energetycznego			x		78 000
	b	opracowanie projektu rozbudowy składowiska			x		60 000
	c	rozbudowa gminnego składowiska			x		2 000 000
Z	2.	DZIAŁANIA ORGANIZACYJNE PRZY ODPADACH KOMUNALNYCH:	W				
	a	przygotowanie indywidualnych gospodarstw domowych do selektywnej zbiórki odpadów "u źródła"					bez nakładów - obniżenie stawki za składowanie 1m3 odpadów selekcjonowanych na składowisku
	b	zorganizowanie selektywnej zbiórki odpadów, wstawienie kontenerów, opróżnianie - realizacja ciągła na terenie poszczególnych sołectw		P	x	x	26 000 zł/rok
	c	składowanie odpadów komunalnych po selektywnej zbiórce na składowisku gminnym			x	x	140 000 zł/rok
Z	3.	ZORGANIZOWANIE SYSTEMU KOMPOSTOWANIA ODWODNIONYCH OSADÓW ŚCIEKOWYCH	W		x		800 000
Z	4.	EKSPLOATACJA KOMPOSTOWN	W		x	x	50 000zł/rok
Z	5.	ZADANIA INWESTYCYJNE PRZY UNIESZKODLIWIANIU ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH:					
	a	utworzenie 3 punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych (GPZON)	W		x		300 000
	b	budowa kwatery do składowania odpadów azbestowych na gminnym składowisku odpadów	W	P	x		uwzględniono w pkt C 1 Z 1b,c
C	2.	POPRAWA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH ORAZ OGRANICZENIE ZAGROŻEN DLA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH					
Z	1.	WYKONANIE SIECI KANALIZACYJNEJ :	W	P			

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

	a	wykonanie projektu sieci w Starowej Górze i Gadce Starej			x		300 000
	b	wykonanie sieci w Starowej Górze i Gadce Starej			x		14 000 000
Z	2.	MODERNIZACJA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W RZGOWIE (przyjęcie ścieków ze Starowej Góry i Gadki Starej)	W	P	x		1 000 000
Z	3.	USZCZELNIENIE ISTNIEJĄCEJ SIECI KANALIZACYJNEJ W M. RZGÓW mające na celu ograniczenie infiltracji wód powierzchniowych do sieci a przy niskim poziomie wód gruntowych ścieków do gruntu	W		x		500 000
Z	4.	OGRANICZANIE POWIERZCHNIOWEGO DOPŁYWU ZANIECZYSZCZEN WÓD POWIERZCHNIOWYCH Z TERENÓW ROLNYCH (racjonalne nawożenie, zadrzewienia ochronne) JAK I Z TERENÓW ZURBANIZOWANYCH	W		x	x	szkolenie 2 000 zł/rok
Z	5.	BUDOWA OCZYSZCZALNI PRZYZAGRODOWYCH (tam gdzie nie przewiduje się kanalizacji zbiorczej)	K		x	x	brak danych indywidualnie w zależności od projektów na budowę domów
Z	6.	ZINTENSYFIKOWANIE KONTROLI STANU TECHNICZNEGO SZAMB ORAZ ICH LIKWIDACJA NA TERENACH SKANALIZOWANYCH	W		x	x	bez nakładów
Z	7.	WYELIMINOWANIE ZAGROZEŃ ZWIĄZANYCH Z GOSPODARKĄ ODPADAMI:					
	a	zrekultywowanie zamkniętego wysypiska odpadów stałych (dokończenie rekultywacji)	W		x		15 000 zł/rok
	b	rekultywacja wysypiska aktualnie eksploatowanego	W		x	x	20 000 zł/rok
	c	likwidacja dzikich wysypisk odpadów stałych	W		x	x	2 000 zł/rok
Z	8.	ODPROWADZENIE WÓD OPADOWYCH z dróg i ulic kanalizacją deszczową z podczyszczaniem (realizacja w trakcie przebudowy dróg i ulic)	W	P	x	x	300 000zł/rok
C	3.	POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO I UTRZYMANIE POZIOMU PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH PONIŻEJ POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH					
Z	1.	OKREŚLENIE POZIOMÓW ZAGROZEŃ WYNIKAJĄCYCH Z PRZEBIEGU LINII WYSOKIEGO NAPIĘCIA I INNYCH ŹRÓDEŁ PROMIENIOWANIA NIEJONIZUJĄCEGO	W		X	X	na etapie projektowania uwzględniono wszystkie elementy
Z	2.	POPRAWA ZASILANIA ENERGETYCZNEGO GMINY					determinujące

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

		Z UWZGLĘDNIENIEM WYELIMINOWANIA CZYNNIKÓW STAŃOWIĄCYCH ZAGROŻENIA (rozwój sieci elektroenergetycznej)	W		X	X	oddziaływanie na środowisko
Z	3.	ROZWÓJ SIECI DRÓG UWZGLĘDNIAJĄCY OBEJŚCIE M. RZGÓW, ROMANÓW, KALINKO I BABICHY (wykonanie GDDKiA)	K	P		x	brak danych
Z	4.	WPROWADZENIE ROZWIĄZAŃ TECHNICZNYCH OGRANICZAJĄCYCH UCIAŻLIWOŚĆ AUTOSTRADY A - 1 I WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH (wykonanie GDDKiA)	K			x	brak danych
Z	5.	WPROWADZENIE TECHNICZNYCH I ORGANIZACYJNYCH ROZWIĄZAŃ MINIMALIZUJĄCYCH EMISJĘ HAŁASU Z ISTNIEJĄCEJ SIECI DRÓG:					
	a	droga wojewódzka 71	K	P	x		1 400 000
	b	droga powiatowa 24172 (ul. Rudzka w Rzgowie i ul. Czartoryskiego w Starej Gadce)	K	P	x		2 000 000
	c	drogi gminne	W	P	x	x	3 000 000
Z	6.	WYPROWADZENIE RUCHU POJAZDÓW CIĘŻKICH Z TERENÓW ZABUDOWANYCH RZGOWA (ul. Grodziskiej i Pabianickiej) - wykonanie nowej drogi omijającej centrum Rzgowa	W	P	x	x	6 000 000
C	4.	WALORY KRAJOBRAZOWE GMINY					
Z	1.	INTENSYFIKACJA ZALESIANIA GRUNTÓW KL. 5 I 6	W		x	x	10 000 zł/rok
Z	2.	UTRZYMANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH DOLINY RZEKI NER	W		x	x	2 000zł/rok
Z	3.	POGODZENIE ROZBUDOWY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (autostrada A-1, drogi ekspresowe, budowa kanalizacji, przekaźniki telekomunikacyjne) Z WYMOGAMI OBSZARÓW KRAJOBRAZOWYCH, UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH, I POZOSTAŁYCH FORM OCHRONY ŚRODOWISKA	K		x	x	brak danych
C	5.	EDUKACJA EKOLOGICZNA					
Z	1	KSZTAŁCENIE DZIECI I MŁODZIEŻY W PLACÓWKACH SZKOLNYCH I POZASZKOLNYCH W ZAKRESIE:	W	P	x	x	1200 zł/rok
	a	przekazywanie treści ekologicznych					
	b	edukacja na rzecz poszanowania zieleni urządzonej i dzikiej przyrody					
	c	zagrożeń wynikających z pożarów					
Z	2.	SZKOLENIE NA RZECZ MINIMALIZOWANIA ILOŚCI					

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

		WYTWARZANYCH ODPADÓW ORAZ WPROWADZANIA ICH SEGREGACJI "U ŹRÓDŁA"	W	P	x	x	1000 zł/rok
Z	3.	OGRANICZANIE POWIERZCHNIOWEGO DOPŁYWU ZANIECZYSZCZEN DO WÓD POWIERZCHNIOWYCH Z TERENÓW ROLNYCH (racjonalne nawożenie, zadrzewienia ochronne) JAK I Z TERENÓW ZURBANIZOWANYCH	W		x	x	2000zł/rok nakłady ujęte w pkt C 2 Z 4
C	6.	BEZPIECZENSTWO EKOLOGICZNE					
Z	1	NIEDOPUSZCZANIE DO ZABUDOWY TERENÓW ZALEWOWYCH ORAZ OBSZARÓW PRZYLEGAJĄCYCH DO KOMPLEKSÓW LEŚNYCH (na etapie przestrzennego zagospodarowania gminy - dec. o wzięt)	W	P	x	x	bez nakładów
Z	2.	DOPOSAŻANIE JEDNOSTEK OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ W SPRZĘT RATOWNICTWA DROGOWEGO W ZAKRESIE ZWALCZANIA ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKOWYCH	W		x	x	30 000 zł/rok
C	7.	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA					
Z	1	ZMNIEJSZENIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ Z INDYWIDUALNYCH PALENISK DOMOWYCH I LOKALNYCH KOTŁOWNI (doprowadzenie sieci gazowej sukcesywnie do poszczególnych miejscowości gminy):	W				
	a	dokumentacja projektowa Kalino i Kalinko			x		60 000
	b	wykonanie sieci gazowej Kalino i Kalinko			x		700 000
	c	wykonanie sieci gazowej Osiedle Nadrzeczna w Rzgowie			x		60 000
	d	gazyfikacja pozostałych miejscowości w Gm. Rzgów			x	x	3 000 000
Z	2.	ROZWÓJ SIECI TRAS ROWEROWYCH również o zasięgu ponad gminnym przy prowadzonej modernizacji dróg powiatowych będących w zarządzie gm. Rzgów oraz dróg gminnych (ul. Rudzka w Rzgowie, ul. Czartoryskiego w Gadce Starej) - modernizacja drogi 24172 - koszty w C 3, Z 5	W		x		800 000
C	8.	POPRAWA BILANSU HYDROLOGICZNEGO					
Z	1	BUDOWA MAŁYCH ZBIORNIKÓW WODNYCH (Program Małej Retencji WZMiUW w Łodzi) - BUDOWA ZBIORNIKÓW W RZGOWIE GOSPODARZ, GOSPODARZ II, RZGÓW II :	K			x	przynajmniej 2 018 100
Z	2.	RACJONALNE WYKORZYSTANIE WÓD RZEKI NERNA ODCINKU ZLOKALIZOWANYM W GM. RZGÓW: Gospodarstwo Ogrodnicze "POLROS" w Gospodarzu (stawy rybne)	W		x	x	bez nakładów

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

	b	tereny rekreacyjne - Huta Wiskicka			x	x	
C	9.	ZACHOWANIE NATURALNEJ RZEŻBY TERENU, STRUKTURY GEOLOGICZNEJ I LIKWIDACJA POWSTAŁYCH SZKÓD					
Z	1.	REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH PO EKSPLOATACJI SUROWCÓW MINERALNYCH:					
	a	doły powyrobiskowe Kalinko - Morgi (tereny gminne)	W		x		3 000 zł/rok
	b	doły powyrobiskowe Gospodarz (tereny gminne)	W		x		3 000 zł/rok
	c	składowisko mas formierskich po Z-dach FAKORA "BABICHY"	K				brak danych
Z	2.	REKULTYWACJA TERENÓW PO DZIKICH WYSYPISKACH ODPADÓW	W		x	x	5 000 zł/rok
Z	3.	WZROST LESISTOŚCI GMINY WYNIKAJĄCY Z INTENSYFIKACJI ZALESIENIA GRUNTÓW KL. 5 I 6 (jak w C 4, Z 1)	W		x	x	10 000 zł/rok
C	10.	RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW GLEBOWYCH I SUROWCÓW MINERALNYCH					
Z	1.	WAPNOWANIE GLEB NA TERENACH ROLNICZYCH W ZWIĄZKU Z DUŻYM ZAKWASZENIEM (korzystanie przez Gminę funduszy wspierania rolnictwa)	W		x	x	20 000 zł/rok
Z	2.	ZRÓWNOWAŻONE UŻYTKOWANIE DOLIN CIEKÓW	W		x	x	bez nakładów

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

Harmonogram uruchamiania środków finansowych dla krótkoterminowych zadań własnych Gminy Rzgów

TABELA NR 31

C/Z	Nazwa zadania	P	Szacunkowy koszt wdrożenia całości zadania (projektu) lub nakłady w skali roku [zł]	2004	2005	2006	2007	2008	Uwagi
C 1	ZMNIJSZENIE OBCIĄŻENIA ŚRODOWISKA ODPADAMI								
Z 1	ROZBUDOWA GMINNEGO SKŁADOWISKA ODPADÓW STAŁYCH:								
a	wykonanie zasilania energetycznego	P	78 000	78 000					współfinansow z WFOŚIGW finansowane w miarę możliwości
b	opracowanie projektu rozbudowy składowiska		60 000		60 000				
c	rozbudowa gminnego składowiska		2 000 000			1 000 000	1 000 000		
Z 2	DZIAŁANIA ORGANIZACYJNE PRZY ODPADACH KOMUNALNYCH:								
a	przygotowanie indywidualnych gospodarstw domowych do selektywnej zbiórki odpadów "u źródła"								bez nakładów - obniżenie stawki za składowanie 1m3 odpadów selekcyjn. na składowisku
b	zorganizowanie selektywnej zbiórki odpadów , wstawienie kontenerów, opróżnianie - realizacja ciągła na terenie poszczególnych sołectw	P	26 000 zł/rok		26 000	26 000	26 000	26 000	do 2012r.
c	składowanie odpadów komunalnych po selektywnej zbiórce na składowisku gminnym		140 000 zł/rok		140 000	140 000	140 000	140 000	do 2012r.
Z 3	ZORGANIZOWANIE SYSTEMU KOMPOSTOWANIA ODWODNIONYCH OSADÓW ŚCIEKOWYCH		800 000				800 000		
Z 4	EKSPLOATACJA KOMPOSTOWNI		50 000 z/rok				50 000	50 000	do 2012r
Z 5	ZADANIA INWESTYCYJNE PRZY UNIESZKODLIWIANIU ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH:								
a	utworzenie 3 punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych (GPZON)		300 000			100 000	100000	100 000	uwzględniono w pkt C 1 Z 1b,c
b	budowa kwatery do składowania odpadów azbestowych na gminnym składowisku odpadów	P							
C 2	POPRAWA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH ORAZ OGRANICZENIE ZAGROŻEN DLA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH								
Z 1	WYKONANIE SIECI KANALIZACYJNEJ :								współfinansow

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

a	wykonanie projektu sieci w Starowej Górze i Gadce Starej	P	300 000	300 000						z WFOŚiGW finansowane w miarę możliwości
b	wykonanie sieci w Starowej Górze i Gadce Starej		14 000 000	2 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000			
Z 2	MODERNIZACJA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W RZGOWIE (przyjęcie ścieków ze Starowej Góry i Gadki Starej)	P	1 000 000			1000 000				
Z 3	USZCZELNIENIE ISTNIEJĄCEJ SIECI KANALIZACYJNEJ W M. RZGÓW mające na celu ograniczenie infiltracji wód powierzchniowych do sieci a przy niskim poziomie wód gruntowych ścieków do gruntu		500 000				200 000	150 000		do 2009r.
Z 4	OGRANICZANIE POWIERZCHNIOWEGO DOPŁYWU ZANIECZYSZCZEN DO WÓD POWIERZCHNIOWYCH Z TERENÓW ROLNYCH (racjonalne nawożenie, zadrzewienia ochronne) JAK I Z TERENÓW ZURBANIZOWANYCH		2 000 zł/rok	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	szkolenie do 2012r
Z 6	ZINTENSYFIKOWANIE KONTROLI STANU TECHNICZNEGO SZAMB ORAZ ICH LIKWIDACJA NA TERENACH SKANALIZOWANYCH		bez nakładów							
Z 7	WYELIMINOWANIE ZAGROŻEŃ ZWIĄZANYCH Z GOSPODARKĄ ODPADAMI:									
a	zrekultywowanie zamkniętego wysypiska odpadów stałych (dokończenie rekultywacji)		15 000 zł/rok	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000		
b	rekultywacja wysypiska aktualnie eksploatowanego		20 000 zł/rok		20 000	20 000	20 000	20 000		do 2010r
c	likwidacja dzikich wysypisk odpadów stałych		2 000 zł/rok	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000		do 2012r
Z 8	ODPROWADZENIE WÓD OPADOWYCH z dróg i ulic kanalizacją deszczową z podczyszczaniem (realizacja w trakcie przebudowy dróg i ulic)	P	300 000zł/rok		300 000	300 000	300 000	300 000		do 2012r
C 3	POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO I UTRZYMANIE POZIOMU PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH PONIŻEJ POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH									
Z 1	OKREŚLENIE POZIOMÓW ZAGROŻEŃ WYNIKAJĄCYCH Z PRZEBIEGU LINII WYSOKIEGO NAPIĘCIA I INNYCH ŹRÓDEŁ PROMIENIOWANIA NIEJONIZUJĄCEGO									na etapie projektowania uwzględniono wszystkie ele-
Z 2	POPRAWA ZASILANIA ENERGETYCZNEGO GMINY Z UWZGLĘDNIENIEM WYELIMINOWANIA CZYNNIKÓW STANOWIĄCYCH ZAGROŻENIA (rozwój sieci elektroenergetycznej)									menty determinujące oddziaływanie na środowisko
Z 5	WPROWADZENIE TECHNICZNYCH I									planowane

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

c	ORGANIZACYJNYCH ROZWIĄZAŃ MINIMALIZUJĄCYCH EMISJĘ HAŁASU Z ISTNIEJĄCEJ SIECI DRÓG: drogi gminne	P	3 000 000		375 000	375 000	375 000	375 000	zakończenie 2012r w miarę posiadanych i pozyskanych środków
Z 6	WYPROWADZENIE POJAZDÓW CIĘŻKICH Z TERENÓW ZABUDOWANYCH RZGÓWA (ul. Grodzi- skiej i Pabianickiej) - wykonanie nowej drogi omijającej centrum Rzgowa	P	6 000 000		1 000 000	1 000 000	1 500 000	1 500 000	planowane zakończenie 2009r. w miarę posi- adanych i pozykanych środków
C 4	WALORY KRAJOBRAZOWE GMINY								
Z 1	INTENSYFIKACJA ZALESIANIA GRUNTÓW KL. 5 I 6		10 000/rok		10 000	10 000	10 000	10 000	do 2012r
Z 2	UTRZYMANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH DOLINY RZEKI NER		2 000 zł/rok		2 000	2 000	2 000	2 000	do 2010r
C 5	EDUKACJA EKOLOGICZNA								
Z 1	KSZTAŁCENIE DZIECI I MŁODZIEŻY W PLACÓW- KACH SZKOLNYCH I POZASZKOLNYCH W ZAKRESIE: „przekazywanie treści ekologicznych edukacja na rzecz poszanowania zieleni urzędowej i dzikiej przyrody, zagrożeń wynikających z pożarów	P	1 200 zł/rok		1 200	1 200	1 200	1 200	do 2012r
Z 2	SZKOLENIE NA RZECZ MINIMALIZOWANIA ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW ORAZ WPROWADZANIA ICH SEGREGACJI "U ŹRÓDŁA"	P	1 000 zł/rok		1 000	1 000	1 000	1 000	do 2012r
Z 3	OGRANICZANIE POWIERZCHNIOWEGO DOPIŁYWU ZANIECZYSZCZEN WÓD POWIERZCHNIOWYCH Z TERENÓW ROLNYCH (racjonalne nawożenie, zadrzewienia ochronne) JAK I Z TERENÓW ZURBANIZOWANYCH		2 000 zł/rok						koszty uwz- ględniowo w C 2 Z 5
C 6	BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE								
Z 1	NIEDOPUSZCZANIE DO ZABUDOWY TERENÓW ZALEWOWYCH ORAZ OBSZARÓW PRZYLEGAJĄ- CYCH DO KOMPLEKSÓW LEŚNYCH (na etapie przestrzennego zagospodarowania gminy)	P	bez nakładów						
Z 2	DOPOSAŻANIE JEDNOSTEK OCHOTNICZEJ STRAŻY POŻARNEJ W SPRZĘT RATOWNICTWA DRO-GOWEGO W ZAKRESIE ZWALCZANIA ZAGROZEŃ ŚRODOWISKOWYCH		30 000 zł/rok	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	do 2012r
C 7	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA								
Z 1	ZMNIEJSZENIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ Z INDY-								

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

a	WIDUALNYCH PALENISK DOMOWYCH I LOKALNYCH KOTŁOWNI (doprowadzenie sieci gazowej sukcesywnie do poszczególnych miejscowości gminy):								
b	dokumentacja projektowa Kalino i Kalinko	60 000	60 000						
c	wykonanie sieci gazowej Kalino i Kalinko	700 000		350 000	350 000				
d	wykonanie sieci gazowej Osiedle Nadrzeczna w Rzgowie	60 000	60 000						
	gazyfikacja pozostałych miejscowości w Gm. Rzgów	3 000 000				300 000	700 000		w latach 2007-2012
Z 2	ROZWÓJ SIECI TRAS ROWEROWYCH również o zasięgu ponad gminnym przy prowadzonej modernizacji dróg powiatowych będących w zarządzie Gm. Rzgów (Rzgów - ul. Rudzka, Tuszyńska, Stara Gadka - ul. Czortoryskiego) - modernizacja drogi 24 172	800 000	50 000	150 000	200 000	200 000	200 000		realizacja w miarę posiadanych i pozyskanych środków
C 8	POPRAWA BILANSU HYDROLOGICZNEGO								
Z 2	RACJONALNE WYKORZYSTANIE WÓD RZEKI NERNA ODCINKU ZLOKALIZOWANYM W GM. RZGÓW:	bez nakładów							
a	Gospodarstwo Ogrodnicze "POLROS" w Gospodarzu (stawy rybne)								
b	tereny rekreacyjne - Huta Wiskicka								
C 9	ZACHOWANIE NATURALNEJ RZEŻBY TERENU, STRUKTURY GEOLOGICZNEJ I LIKWIDACJA POWSTAŁYCH SZKÓD								
Z 1	REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH PO EKSPLOATACJI SUROWCÓW MINERALNYCH:								
a	doły powyrobiskowe Kalinko - Morgi (tereny gminne)	3 000 zł/rok		3 000	3 000	3 000			
b	doły powyrobiskowe Gospodarz (tereny gminne)	3 000 zł/rok		3 000	3 000	3 000			
Z 2.	REKULTYWACJA TERENÓW PO DZIKICH WYSYPISKACH ODPADÓW	5 000 zł/rok		5 000	5 000	5 000	5 000		planowane zakończenie do 2012r
Z 3.	WZROST LESISTOŚCI GMINY WYNIKAJĄCY Z INTENSYFIKACJI ZALESNIENIA GRUNTÓW KL. 5 I 6 (jak w C 4, Z 1)	10 000 zł/rok							koszty uwzględniono w C 4, Z 1
C 10	RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW GLEBOWYCH I SUROWCÓW MINERALNYCH								
Z 1.	WAPNOWANIE GLEB NA TERENACH ROLNICZYCH W ZWIĄZKU Z DUŻYM ZAKWASZENIEM (korzystanie przez Gminę z funduszy wspierania rolnictwa)	20 000 zł/rok	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000		do 2012r
Z 2.	ZRÓWNOWAŻONE UŻYTKOWANIE DOLIN CIEKÓW	bez nakładów							

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

PODSUMOWANIE	2004	2005	2006	2007	2008	do 2012
Ogółem wydatki na realizację zadań własnych w ochronie środowiska:	2 617 000	6 515 200	8 605 200	9 105 200	3 649 200	8 122 800
w tym majątkowe	2 188 000	6 175 000	8 325 000	8 575 000	3 175 000	5700 000
w tym bieżące	429 000	340 200	280 200	530 200	474 200	2 422 800

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

W - zadania własne - są to te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji Gminy
K- zadania koordynowane - są to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego

Zbiorcze zestawienie przewidywanych środków finansowych na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska na terenie Gminy Rzgów z wyszczególnieniem źródeł finansowania

TABELA NR 32

C / Z.	Nazwa zadania	W/K	Prioryte-ty	Do zrealizowania w latach	Szacunkowy koszt wdrożenia całości zadania (projektu) lub nakłady w skali roku [zł]	Wysokość dofinansowania zewnętrznego / partnerzy /uwagi
C 1.	ZMNIEJSZENIE OBCIĄŻENIA ŚRODOWISKA ODPADAMI					
Z 1.	ROZBUDOWA GMINNEGO SKŁADOWISKA ODPADÓW STAŁYCH:		P			
a	wykonanie zasilania energetycznego	W		2004	78 000	WFOŚiGW, fundusze UE w ok. 50-75 % , finansowanie w miarę możliwości i pozyskanych środków
b	opracowanie projektu rozbudowy składowiska	W		2005	60 000	
c	rozbudowa gminnego składowiska	W		2006-2007	2 000 000	
Z 2.	DZIAŁANIA ORGANIZACYJNE PRZY ODPADACH KOMUNALNYCH:		P			
a	przygotowanie indywidualnych gospodarstw domowych do selektywnej zbiórki odpadów "u źródła"	W		2005-2012		środki własne Gminy, środki własne inwestorów, dofinansowanie z WFOŚiGW finansowanie w miarę możliwości i pozyskanych środków
b	zorganizowanie selektywnej zbiórki odpadów - wstawienie kontenerów, opróżnianie realizacja ciągła na terenie poszczególnych sołectw	W		2005-2012	26 000 zł/rok	
c	składowanie odpadów komunalnych po selektywnej zbiórce na składowisku gminnym	W		2005-2012	140 000 zł/rok	
Z 3.	ZORGANIZOWANIE SYSTEMU KOMPOSTOWANIA ODWODNIONYCH OSADÓW ŚCIEKOWYCH	W		2007r.	800 000	WFOŚiGW ok. 50 % finansowanie w miarę możliwości i pozyskanych środków
Z 4.	EKSPLOATACJA KOMPOSTOWNI	W		2007-2012	50 000zł/rok	śr. własne Gminy
Z 5.	ZADANIA INWESTYCYJNE PRZY UNIESZKODLIWIANIU ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH:					WFOŚiGW ok. 50 % finansowanie w miarę możliwości i pozyskanych środków
a	utworzenie 3 punktów zbiórki odpadów niebezpiecznych (GPZON)	W		2006 -2008	300 000	

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

b	budowa kwatery do składowania odpadów azbestowych na gminnym składowisku odpadów	W	P	2005 - 2007		uwzględniono w pkt C 1 Z 1b,c
C 2.	POPRAWA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH ORAZ OGRANICZENIE ZAGROŻEN DLA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH					
Z 1.	WYKONANIE SIECI KANALIZACYJNEJ W :		P			
a	wykonanie projektu sieci w Starowej Górze i Starej Gadce	W		2004	300 000	śr. własne Gminy, WFOŚiGW , właściciele obiektów, finansowanie w miarę możliwości i posiadanych środków
b	wykonanie sieci w Starowej Górze i Starej Gadce	W		2004-2007	14 000 000	
Z 2.	MODERNIZACJA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW W RZGOWIE (przyjęcie ścieków ze Starowej Góry i Gadki Starej)	W	P	2006r	1 000 000	śr. własne Gminy, WFOŚiGW w finansowanie w miarę możliwości i posiadanych środków ,
Z 3.	USZCZELNIENIE ISTNIEJĄCEJ SIECI KANALIZACYJNEJ W M. RZGÓW mające na celu ograniczenie infiltracji wód powierzchniowych do sieci a przy niskim poziomie wód gruntowych ścieków do gruntu	W		2007-2009	500 000	śr. własne Gminy, właściciele obiektów w finansowanie w miarę możliwości i posiadanych środków
Z 4.	OGRANICZANIE POWIERZCHNIOWEGO DOPŁYWU ZANIECZYSZCZEN WÓD POWIERZCHNIOWYCH Z TERENÓW ROLNYCH (racjonalne nawożenie, zadrzewienia ochronne) JAK I Z TERENÓW ZURBANIZOWANYCH	W		2004-2012	2 000 zł/rok	szkolenia śr. własne Gminy,
Z 5.	BUDOWA OCZYSZCZALNI PRZYZAGRODOWYCH (tam gdzie nie przewiduje się kanalizacji zbiorczej)	K		do 2012r	brak danych	indywidualnie w zależności od projektów na budowę domów i warunków hydrogeologicznych
Z 6.	ZINTENSYFIKOWANIE KONTROLI STANU TECHNICZNEGO SZAMB ORAZ ICH LIKWIDACJA NA TERENACH SKANALIZOWANYCH	W		do 2012r	bez nakładów	w ramach zadań własnych Gminy
Z 7.	WYELIMINOWANIE ZAGROŻEŃ ZWIĄZANYCH Z GOSPODARKĄ ODPADAMI:					
a	zrekultywowanie zamkniętego wysypiska odpadów stałych (dokończenie rekultywacji)	W		2004-2008	15 000 zł/rok	śr. własne Gminy, WFOŚiGW
b	rekultywacja wysypiska aktualnie eksploatowanego	W		2005-2010	20 000 zł/rok	
c	likwidacja dzikich wysypisk odpadów stałych	W		2004-2012	2 000 zł/rok	
Z 8.	ODPROWADZENIE WÓD OPADOWYCH z dróg i ulic kanalizacją deszczową z podczyszczaniem (realizacja w trakcie przebudowy dróg i ulic)	W	P	2005-2012	300 000zł/rok	w finansowanie w miarę możliwości i posiadanych środków
C 3.	POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO I UTRZYMANIE POZIOMU PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH PONIŻEJ POZIOMÓW DOPUSZCZALNYCH					
Z 1.	OKREŚLENIE POZIOMÓW ZAGROŻEŃ WYNIKAJĄ-			2004-2012 i		na etapie projektowania uwzględniono

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

	CYCH Z PRZEBIEGU LINII WYSOKIEGO NAPIĘCIA I INNYCH ŹRÓDEŁ PROMIENIOWANIA NIEJONIZUJĄCEGO	W		powyżej do 2015r		wszystkie elementy determinujące oddziaływanie na środowisko
Z 2.	POPRAWA ZASILANIA ENERGETYCZNEGO GMINY Z UWZGLĘDNIENIEM WYELIMINOWANIA CZYNNIKÓW STANOWIĄCYCH ZAGROŻENIA (rozwój sieci elektroenergetycznej)	W		2004-2012 i powyżej do 2015r		na etapie projektowania uwzględniono wszystkie elementy determinujące oddziaływanie na środowisko
Z 3.	ROZWÓJ SIECI DRÓG UWZGLĘDNIAJĄCY OBEJŚCIE M. RZGÓW, ROMANÓW, KALINKO I BABICHY (wykonanie GDDKiA)	K	P	2008-2012	brak danych	środki GDDKiA, wspomagająco środki Gminy
Z 4.	WPROWADZENIE ROZWIĄZAŃ TECHNICZNYCH OGRANICZAJĄCYCH UCIAŻLIWOŚĆ AUTOSTRADY A - 1 I WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH (wykonanie GDDKiA)	K		2008-2012	brak danych	środki GDDKiA, wspomagająco środki Gminy
Z 5.	WPROWADZENIE TECHNICZNYCH I ORGANIZACYJNYCH ROZWIĄZAŃ MINIMALIZUJĄCYCH EMISJĘ HAŁASU Z ISTNIEJĄCEJ SIECI DRÓG:					
a	droga wojewódzka 71	K	P	2004-2005	1 400 000	w 2004r. śr. Gminy - 700 000 zł w 2005r. śr. ZDW - 700 000 zł
b	droga powiatowa 24172 (ul. Rudzka w Rzgowie, ul. Czartoryskiego w Starej Gadce)	K	P	2004-2008	2 000 000	w 2004r. Gmina 10 000zł, Powiat 110 000zł
c	drogi gminne	W	P	2005-2012	3 000 000	śr. własne Gminy, fundusze
Z 6 .	WYPROWADZENIE RUCHU POJAZDÓW CIĘŻKICH Z TERENÓW ZABUDOWANYCH RZGOWA (ul. Grodziskiej i Pabianickiej) - wykonanie nowej drogi omijającej centrum Rzgowa	W	P	2005-2009	6 000 000	śr. własne Gminy, pożyczki, dotacje
C 4.	WALORY KRAJOBRAZOWE GMINY					
Z 1.	INTENSYFIKACJA ZALESIANI GRUNTÓW KL. 5 I 6	W		2005-2012	10 000 zł/rok	śr. Gminy, Nadleśnictwa
Z 2.	UTRZYMANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH DOLINY RZEKI NER	W		2005-2010	2 000zł/rok	śr. własne Gminy
Z 3.	POGODZENIE ROZBUDOWYINFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (autostrada A-1, drogi ekspresowe, budowa kanalizacji, przekaźniki telekomunikacyjne) Z WYMOGAMI OBSZARÓW KRAJOBRAZOWYCH, UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH, I POZOSTAŁYCH FORM OCHRONY ŚRODOWISKA	K		2007-2012	brak danych	śr GDDKiA, wspomaganie Gmina
C 5.	EDUKACJA EKOLOGICZNA					
Z 1	KSZTAŁCENIE DZIECI I MŁODZIEŻY W PLACÓWKACH SZKOLNYCH I POZASZKOLNYCH W					śr. własne Gminy , możliwość

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

a	ZAKRESIE: przekazywanie treści ekologicznych					refundacji z WFOŚiGW
b	edukacja na rzecz poszanowania zieleni urządzonej i dzikiej przyrody	W	P	2005-2012	1200 zł/rok	
c	zagrożeń wynikających z pożarów					
Z 2.	SZKOLENIE NA RZECZ MINIMALIZOWANIA ILOŚCI WYTWARZANYCH ODPADÓW ORAZ WPROWADZANIA ICH SEGREGACJI "U ŹRÓDŁA"	W	P	2005-2012	1000 zł/rok	śr. własne Gminy , możliwość refundacji z WFOŚiGW
Z 3.	OGRANICZANIE POWIERZCHNIOWEGO DOPŁYWU ZANIECZYSZCZEN DO WÓD POWIERZCHNIOWYCH Z TERENÓW ROLNYCH (racjonalne nawożenie, zadrzewienia ochronne) JAK I Z TERENÓW ZURBANIZOWANYCH	W		2004 - 2012	2000zł/rok	nakłady ujęto w w pkt C 2 Z 4
C 6.	BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE					
Z 1.	NIEDOPUSZCZANIE DO ZABUDOWY TERENÓW ZALEWOWYCH ORAZ OBSZARÓW PRZYLEGAJĄ- CYCH DO KOMPLEKSÓW LEŚNYCH (na etapie przestrzennego zagospodarowania gminy)	W	P	2004-2012	bez nakładów	
Z 2.	DOPOSAŻANIE JEDNOSTEK OCHOTNICZEJ STRA- ŻY POŻARNEJ W SPRZĘT RATOWNICTWA DRO- GOWEGO W ZAKRESIE ZWALCZANIA ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKOWYCH	W		2004-2012	30 000 zł/rok	śr. własne Gminy, WFOŚiGW
C 7.	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA					
Z 1.	ZMNIEJSZENIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ Z INDY- WIDUALNYCH PALENISK DOMOWYCH I LOKAL- NYCH KOTŁOWNI (doprowadzenie sieci gazowej sukcesywnie do poszczególnych miejscowości gminy):	W				
a	dokumentacja projektowa Kalino i Kalinko			2004r	60 000	środki własne Gminy w finansowanie w miarę możliwości i posiadanych środków
b	wykonanie sieci gazowej Kalino i Kalinko			2005 - 2006	700 000	
c	wykonanie sieci gazowej Osiedle Nadrzeczna w Rzgowie			2004r	60 000	
d	gazyfikacja pozostałych miejscowości w Gm. Rzgów			2007 - 2012	3 000 000	śr. Gminy - 1 mln, śr Gazowni - 2 mln
Z 2.	ROZWÓJ SIECI TRAS ROWEROWYCH również o zasięgu ponad gminnym przy prowadzonej moderni- zacji dróg powiatowych będących w zarządzie Gm. Rzgów oraz dróg gminnych (Rzgów: ul. Rudzka, ul. Tuszyńska, Stara Gadka: ul. Czartoryskiego) - modernizacja drogi 24172 - koszty w C 3, Z 5	W		2004-2008	800 000	środki Gminy, Powiatu, fundusze UE w finansowanie w miarę możliwości i posiadanych środków
C 8.	POPRAWA BILANSU HYDROLOGICZNEGO					
Z 1.	BUDOWA MAŁYCH ZBIORNIKÓW WODNYCH (Pro- gram Małej Retencji WZMiUW w Łodzi) - BUDOWA	K		do 2012r i	przynajmniej	śr. NFOŚiWG, WFOŚiGW, fundusze UE, śr. administratora cieku, śr. własne

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

	ZBIORNIKÓW W RZGOWIE GOSPODARZ, GOSPODARZ II, RZGÓW II :			powyżej	2 018 100	Gminy wydaje się, że koszty wynikające z Programu ...nie są już aktualne
Z 2.	RACJONALNE WYKORZYSTANIE WÓD RZEKI NERNA ODCINKU ZLOKALIZOWANYM W GM. RZGÓW:					
a	Gospodarstwo Ogrodnicze "POLROS" w Gospodarzu (stawy rybne)	W		2004-2012	bez nakładów	
b	tereny rekreacyjne - Huta Wiskicka					
C 9.	ZACHOWANIE NATURALNEJ RZEŻBY TERENU, STRUKTURY GEOLOGICZNEJ I LIKWIDACJA POWSTAŁYCH SZKÓD					
Z 1.	REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH PO EKSPLOATACJI SUROWCÓW MINERALNYCH:					
a	doły powyrobiskowe Kalinko - Morgi (tereny gminne)	W		2005-2007	3 000 zł/rok	śr. własne Gminy
b	doły powyrobiskowe Gospodarz (tereny gminne)	W		2005-2007	3 000 zł/rok	
c	składowisko mas formierskich po Z-dach FAKORA "BABICHY"	K			brak danych	brak danych
Z 2.	REKULTYWACJA TERENÓW PO DZIKICH WYSYPISKACH ODPADÓW	W		2005-2012	5 000 zł/rok	śr. własne Gminy
Z 3.	WZROST LESISTOŚCI GMINY WYNIKAJĄCY Z INTENSYFIKACJI ZALESIENIA GRUNTÓW KL. 5 I 6 (jak w C 4, Z 1)	W		2005-2012	10 000zł/rok	nakłady ujęte w pkt C4, Z 1
C 10.	RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW GLEBOWYCH I SUROWCÓW MINERALNYCH					
Z 1.	WAPNOWANIE GLEB NA TERENACH ROLNICZYCH W ZWIĄZKU Z DUŻYM ZAKWASZENIEM (korzystanie przez Gminę funduszy wspierania rolnictwa)	W		2004-2012	20 000 zł/rok	śr. własne Gminy, fundusze rolne
Z 2.	ZRÓWNOWAŻONE UŻYTKOWANIE DOLIN CIEKÓW	W		bez nakładów		Gmina, WZMiUW, rolnicy, właściciele gruntów

4. CELE ŚRODOWISKOWE GMINY I ICH ZGODNOŚĆ Z POLITYKĄ EKOLOGICZNĄ PAŃSTWA, WOJEWÓDZTWA I POWIATU

Cele i priorytety Programu Ochrony Środowiska lata 2005-2013 dla Gminy Rzgów są zgodne z celami i priorytetami zawartymi w dokumentach kształtujących politykę ekologiczną Państwa (wymienionymi w punkcie 1.2. niniejszego opracowania) oraz w następujących opracowaniach:

- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzgów zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy Rzgów Nr XI/95/2003r. z dnia 22 lipca 2003r.
- Gminny Plan Gospodarowania Odpadami, EKO-KOMPLEKS Sp. J. ,kwiecień 2004
- Strategia Rozwoju Elektroenergetycznego Gminy Rzgów w latach 2003 - 2015
- Program Ochrony Środowiska na lata 2004 - 2012 dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego, wykonany we wrześniu 2003r. przez Główny Instytut Górnictwa w Katowicach,
- Program Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego opracowany w 1999r. przez WZMiUW w Łodzi
- „Strategia rozwoju województwa Łódzkiego”, Sejmik Województwa Łódzkiego, wrzesień, 2000
- „Polityka ekologiczna województwa łódzkiego” - założenia do wojewódzkiego programu ochrony środowiska, Łódź Zarząd Wojewódzki, maj, 2001

Cele środowiskowe przyjęte do realizacji dla Gminy Rzgów wyznaczono w oparciu o powyższe dokumenty oraz przy uwzględnieniu ogólnych i szczegółowych wytycznych dla gminnych programów ochrony środowiska, które zostały zawarte w Programie Ochrony Środowiska na lata 2004 - 2012 dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego tj:

1. Wytyczne ogólne:

Gminne programy ochrony środowiska powinny zostać sporządzone na podstawie gruntownej znajomości aktualnego stanu środowiska w gminie. Podobnie jak polityka ekologiczna państwa muszą one określać przede wszystkim:

- cele polityki ekologicznej na terenie gminy
- wybrane priorytety ekologiczne wraz z uzasadnieniem ich wyboru,
- rodzaj i harmonogram działań ekologicznych, których podejmuje się dana gmina,

- środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Zaplanowane cele, priorytety, działania (zadania) i środki muszą zostać zdefiniowane dla każdego z obszarów ochrony środowiska, którymi zajmuje się dana gmina, a więc:

- gospodarowania odpadami,
- stosunków wodnych i jakości wód,
- jakości powietrza,
- ochrony gleb,
- ochrony przyrody, w tym różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Częścią gminnego programu ochrony środowiska musi być stosowny plan gospodarki odpadami. Plan ten powinien określać:

- aktualny stan gospodarki odpadami w gminie,
- prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami,
- działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami,
- instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów,
- system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

Plan gospodarki odpadami powinien przede wszystkim wskazywać na:

- rodzaj, ilość, źródło pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania,
- rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, wraz z wykazem podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie,
- działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowego postępowania z nimi, w tym ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowiska,
- projektowany system gospodarowania odpadami.

Gminny program gospodarki odpadami powinien określać również:

- rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć,
- harmonogram uruchamiania środków finansowych i ich źródła.

2. Wytyczne dla gminnych programów ochrony środowiska w powiecie łódzkim wschodnim

Szczegółowe wytyczne w zakresie ochrony środowiska dla gmin zostały pogrupowane według przyjętych celów powiatowych:

- Zachowanie i wzbogacenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych powiatu.
- Przywrócenie równowagi przyrodniczej na obszarach rolniczych.
- Ochrona powierzchni ziemi i rekultywacja terenów zdegradowanych.
- Poprawa bilansu hydrologicznego powiatu.
- Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz zachowanie zasobów wód podziemnych.
- Poprawa jakości powietrza.
- Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców i promocja walorów przyrodniczych.
- Poprawa klimatu akustycznego.
- Minimalizacja zagrożeń ze strony promieniowania elektromagnetycznego.
- Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego.
- Zmniejszenie obciążenia środowiska odpadami.

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów uwzględnia wymienione powyżej szczegółowe wytyczne w zakresie ochrony środowiska dla gmin z terenu Powiatu Łódzkiego Wschodniego, jednakże ujmuje je nieco inaczej, dostosowując do własnej specyfiki, uwarunkowań przestrzennych i środowiskowych oraz wynikających z nich potrzeb.

Kolejność celów przedstawiona poniżej odzwierciedla hierarchię ważności danego problemu w gminie.

CELE ŚRODOWISKOWE PRZYJĘTE DO REALIZACJI DLA GMINY RZGÓW W LATACH 2004 - 2012 (OPARTE O POWYŻSZE WYTYCZNE) UWZGLĘDNIAJĄCE UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE, PRZESTRZENNE I POTRZEBY GMINY TO:

- 1. Zmniejszenie obciążenia środowiska odpadami**
- 2. Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz ograniczenie zagrożeń dla jakości wód podziemnych**

3. Poprawa klimatu akustycznego i utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych
4. Podwyższenie walorów krajobrazowych Gminy
5. Edukacja ekologiczna
6. Bezpieczeństwo ekologiczne (powodzie, pożary, zagrożenia chemiczne)
7. Poprawa jakości powietrza
8. Poprawa bilansu hydrologicznego
9. Zachowanie naturalnej rzeźby terenu, struktury geologicznej i likwidacja powstałych szkód
10. Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i surowców mineralnych

5. PRZEDSIĘWZIECIA PRIORYTETOWE DLA RACJONALNEGO UŻYTKOWANIA ZASOBÓW NATURALNYCH ORAZ PORAWY JAKOŚCI ŚRODOWISKA WYNIKAJACE Z CELÓW KRÓTKO- I ŚREDNIOTERMINOWYCH

W oparciu o przedstawione przez Ministerstwo Środowiska „Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” (2002r.) przyjęto, że niniejszy program będzie składał się z dwóch części: zadań własnych gminy oraz zadań koordynowanych, rozumianych jako:

zadania własne gminy (W) - są to te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji, które powinny być ujęte w programie z pełnym zakresem informacji niezbędnej do kontroli ich realizacji (opis przedsięwzięcia, terminy realizacji, instytucje odpowiedzialne, koszty, źródła finansowania).

zadania koordynowane (K) - są to pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji

szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego (zadania te są ujęte z takim stopniem szczegółowości jaki jest dostępny na terenie gminy).

6. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU

Zgodnie z ustawą o samorządzie terytorialnym (Dz.U. Nr 91 z 1998r., poz. 578, z późn. zm.) polityka rozwoju województwa powinna zmierzać do tworzenia rozwoju gospodarczego, utrzymania i rozbudowy infrastruktury społecznej i technicznej służącej zaspokojeniu potrzeb regionalnej wspólnoty samorządowej oraz racjonalnego wykorzystania zasobów przyrody i kształtowania środowiska zgodnie z zasadami stymulowania zrównoważonego rozwoju.

Zarządzanie środowiskiem, w ramach województwa, powiatu, gminy, spoczywa na władzach lokalnych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie środowiskiem w Gminie Rzgów przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Władze Gminy pełnią w odniesieniu do Programu kilka funkcji, takich jak:

- funkcja regulacyjna, na którą składają się akty prawa lokalnego - uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych,
- funkcje wykonawcze (zadania wynikające z ustaw) i kontrolne,
- funkcje wspierające dla podmiotów zaangażowanych w rozwój gminy oraz
- funkcje kreujące działania ukierunkowane na poprawę środowiska na obszarze gminy.

Beneficjentem rezultatów programu jest natomiast społeczność lokalna

W Gminie Rzgów podstawowym aktem prawa miejscowego jest Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzgów zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy Rzgów Nr XI/95/2003r. z dnia 22 lipca 2003r. , który definiuje:

- ustalenia ogólne dla Gminy,
- ustalenia w zakresie ochrony dóbr kultury,
- ustalenia w zakresie ochrony środowiska,
- zasady obsługi w zakresie infrastruktury technicznej,
- ustalenia w zakresie układu komunikacyjnego,
- przeznaczenie poszczególnych terenów oraz warunki ich zabudowy i zagospodarowania

Zarządzanie środowiskiem realizowane na zasadach Zrównoważonego Rozwoju (rozumianego jako rozwój dążący do zaspokojenia aspiracji rozwojowych obecnej populacji bez ograniczania możliwości zaspokojenia potrzeb rozwojowych następnych pokoleń) posługuje się określonymi instrumentami o charakterze prawnym, finansowym i społecznym. Instrumenty te mają charakter uniwersalny, a ich zastosowanie ma miejsce na poszczególnych szczeblach administracyjnych.

Podstawowymi instrumentami odnoszącymi się do zagadnień ochrony środowiska są:

- instrumenty prawne: standardy i normy środowiskowe, pozwolenia i odpowiedzialność administracyjna, karna i cywilna,
- instrumenty finansowe: opłaty ekologiczne, kary, fundusze celowe, ulgi podatkowe,
- instrumenty o charakterze społecznym: dostęp do informacji, komunikacja społeczna i edukacja ekologiczna.

6.1. Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska

Zarządzanie programem

Zarządzanie programem oznacza nadzór nad jego realizacją oraz ustalenie mechanizmu monitorowania jego realizacji. Program Ochrony Środowiska gminy stanowi instrument realizacji prawa miejscowego gminy, pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego, decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno - ściekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych.

Samorząd gminny posiada kompetencje pozwalające mu realizować zawarte w programie cele i zadania.

Ważnym elementem służącym realizacji programu jest przepływ informacji dotyczący decyzji administracyjnych wydawanych na szczeblu powiatowym i wojewódzkim (na obszarze działania gminy).

Elementem, który efektywnie umożliwia zarządzanie Programem jest system monitorowania Programu. Kontrola realizacji programu odbywa się poprzez: procedury kontroli, mierniki realizacji programu, procedury weryfikacji programu.

Mierniki realizacji programu

Mierniki efektywności programu dzielą się na trzy zasadnicze grupy: mierniki ekonomiczne, ekologiczne i społeczne.

Mierniki ekonomiczne związane są z procesem finansowania inwestycji ochrony środowiska przy założeniu, że punktem odniesienia są określone efekty ekologiczne. Należą do nich łączny i jednostkowy koszt uzyskania efektu ekologicznego oraz koszty uzyskania efektu w okresie eksploatacji, a także trwałość efektu w określonym czasie.

Do grupy mierników ekologicznych należą mierniki określające stan środowiska, stopień zmian w nim zachodzących oraz mierniki określające skutki zdrowotne dla populacji.

Miernikami będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- długość sieci kanalizacyjnej,
- ilość odpadów komunalnych na 1 mieszkańca na rok,
- wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych,
- wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych,
- wielkość lesistości powierzchni lasów na 1 mieszkańca,
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną,
- powierzchnia terenów zdegradowanych,
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska.

Mierniki społeczne (świadomości społecznej) to:

- udział społeczeństwa w działaniach związanych z ochroną środowiska,
- stopień uspołecznienia procesów decyzyjnych (ilość i rodzaje interwencji społecznej),
- ilość i zróżnicowanie sposobów informacji i edukacji środowiskowej (akcje, kampanie, udział mediów lokalnych, zaangażowanie różnych grup/społeczności),
- ilość działań prawnych (procesów) odszkodowawczych związanych ze zniszczeniami środowiska.

Decyzja o przyjęciu liczby i rodzajach wskaźników jest decyzją ustalającą określony system oceny przyjętej polityki ochrony środowiska w Gminie.

Dla prawidłowej realizacji kontroli wykonalności celów, priorytetów i zadań Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Rzgów niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy: Gminą Rzgów i gminami ościennymi oraz starostwem Powiatowym Łódź Wschód. Wymiana ta dotyczyć powinna stanu komponentów środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań.

Powiatowy program Ochrony Środowiska przewiduje wymianę ww. informacji w sposób zorganizowany, w ustalonej formie pisemnej lub elektronicznej (sprawozdawczość okresowa) i w takiej też formie przekazywane będą informacje z terenu Gminy Rzgów.

Procedury weryfikacji programu

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska w Gminie. Oznacza to konieczność monitorowania zmian zachodzących w Gminie przez regularne ocenianie stopnia jego realizacji w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań, przyjętych celów, a także ustalania rozbieżności pomiędzy założonymi celami i zadaniami, a ich wykonaniem. Cykliczność oceny zakłada okres dwóch lat. Niezależnie od tego, monitorowanie Programu odbywać się będzie poprzez roczną ocenę wykonania założonego na wskazane działania budżetu. Należy przyjąć, że aktualizacja polityki długookresowej odbywać się będzie co cztery lata.

7. OSZACOWANIE MOŻLIWOŚCI I ZAGROŻEŃ FINANSOWANIA PROGRAMU

Nieodłączną częścią Programu Ochrony Środowiska jest analiza ekonomiczno - finansowa budżetu Gminy, która określa możliwości finansowania planowanych przez Gminę Rzgów w latach 2004 -2012 zadań z dziedziny ochrony środowiska.

Przeznaczenie środków w budżecie na daną inwestycję jest bardzo ważnym elementem planowania, gdyż samorząd finansuje różne sfery życia społeczności lokalnej. Mając świadomość znaczenia planowanych inwestycji dla poprawy stanu środowiska naturalnego stwierdzić należy, że wielkość projektowanych zamierzeń daleko wykracza poza możliwości finansowe Gminy, stąd też realizacja wnioskowanych zadań jest możliwa wyłącznie przy wspomaganie ich wykonywania ze źródeł zewnętrznych.

Formy finansowania inwestycji ekologicznych dzieli się na: kredyty, pożyczki, obligacje, leasing, udziały kapitałowe - akcje i udziały w spółkach, dotacje.

Dla Gminy dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych.

Podstawę systemu finansowania działań proekologicznych w Polsce stanowią przede wszystkim instytucjonalne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

W perspektywie naszego członkostwa w Unii Europejskiej podstawowego znaczenia nabierają programy i fundusze pomocowe, przygotowujące Polskę do wykorzystania funduszy strukturalnych. Fundacje i programy pomocowe udzielają bezzwrotnej pomocy finansowej w różnych formach. Są to między innymi: pomoc finansowa na zadania inwestycyjne lub projekty, pomoc konsultingowa oraz pomoc szkoleniowa.

W zakresie ochrony środowiska, rozwoju regionalnego i rozwoju wsi funkcjonują m.in.; takie organizacje i fundusze jak:

- ISPA - Fundusz pomocy bezzwrotnej, będący przygotowaniem do funduszy strukturalnych, przeznaczony na finansowanie dużych projektów w zakresie sieci transportowych oraz ochrony środowiska,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) - finansujący przedsięwzięcia o zasięgu ponadregionalnym i ogólnokrajowym w Polsce,
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w poszczególnych województwach - WFOŚiGW w Łodzi
- GLOBAL ENVIRONMENTAL FACILITY - światowa organizacja o charakterze kapitałowego funduszu celowego na rzecz ochrony środowiska,
- PROGRAM WWF DLA POLSKI - krajowe przedstawicielstwo międzynarodowej organizacji World Wild Fund,
- NARODOWA FUNDACJA OCHRONY ŚRODOWISKA - fundacja zajmująca się opracowywaniem ekspertyz w zakresie ochrony środowiska oraz edukacją ekologiczną,
- FUNDACJA PARTNERSTWO DLA ŚRODOWISKA - Fundacja promująca działania na rzecz ekorozwoju,
- REGIONALNE CENTRUM EKOLOGICZNE NA EUROPE ŚRODKOWO WSCHODNIĄ - wspomaga swobodną wymianę informacji oraz udział społeczeństwa w podejmowaniu decyzji dotyczących ochrony środowiska,

8. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Program ochrony środowiska dla gmin określa cele i priorytety ekologiczne na terenie gminy a także koszty i harmonogram finansowo - rzeczowy działań proekologicznych.

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów sporządzony został w sposób zgodny z zaleceniami:

- II Polityki ekologicznej Państwa,
- zapisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska,
- wytycznymi rządowymi dotyczącymi zawartości programów ochrony środowiska,
- Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Łódzkiego
- Programem Ochrony Środowiska na lata 2004 - 2012 dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzgów,
- Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Rzgów (zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy Rzgów Nr XI/95/2003r. z dnia 22 lipca 2003r).

oraz aktami prawnymi z dziedziny ochrony środowiska.

W programie dokonano rozpoznania stanu środowiska w Gminie Rzgów, określono cele ekologiczne do osiągnięcia w perspektywie 8-letniej, a także szczegółowe zestawienia zadań do realizacji w perspektywie 4-letniej, z podziałem na zadania własne (W) i koordynowane (K), ze wskazaniem zadań priorytetowych (P).

W programie uwzględniono aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego użytkowania jego zasobów (oparte o powyższe wytyczne) uwzględniające uwarunkowania środowiskowe, przestrzenne i potrzeby Gminy Rzgów takie jak:

- zmniejszenie obciążenia środowiska odpadami
- poprawa jakości wód powierzchniowych oraz ograniczenie zagrożeń dla jakości wód podziemnych
- poprawa klimatu akustycznego i utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych
- podwyższenie walorów krajobrazowych Gminy
- edukacja ekologiczna
- bezpieczeństwo ekologiczne (powódzie, pożary, zagrożenia chemiczne)

- poprawa jakości powietrza
- poprawa bilansu hydrologicznego
- zachowanie naturalnej rzeźby terenu, struktury geologicznej i likwidacja powstałych szkód
- racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i surowców mineralnych

W ramach w.w celów określone zostały zadania, których realizacja jest niezwykle istotna dla mieszkańców Gminy Rzgów, są to między innymi:

- rozbudowa gminnego wysypiska odpadów,
- zorganizowanie systemu kompostowania odwodnionych odpadów,
- wykonanie sieci kanalizacyjnej w Starowej Górze i Starej Gadce wraz z modernizacją istniejącej oczyszczalni ścieków w Rzgowie,
- wyprowadzenie pojazdów ciężkich z terenów zabudowanych Rzgowa (nowa droga omijająca centrum Rzgowa),
- poprawa zasilania energetycznego Gminy,
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z indywidualnych palenisk domowych i lokalnych kotłowni (doprowadzenie sieci gazowej sukcesywnie do poszczególnych miejscowości - Kalino, Kalinko, Osiedle Nadrzeczna w Rzgowie, itd.),
- edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży,
- wzrost bezpieczeństwa ekologicznego - coroczne wyposażenie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w sprzęt Ratownictwa Drogowego w zakresie zwalczania zagrożeń środowiskowych.

Ponadto w programie uwzględniono również ustalenia zawarte w Krajowym Programie Zwiększenia Lesistości - zwiększenie lesistości gminy w latach 2005 -2012 oraz w Programie Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego - budowa małych zbiorników wodnych na rzece Ner i cieku Struga (w Rzgowie i Gospodarzu).

Program Ochrony Środowiska na lata 2004-2012 dla Gminy Rzgów

Podstawowym zadaniem programu jest określenie zakresu zadań przewidzianych do realizacji na terenie Gminy, nadających się do finansowania ze środków zewnętrznych. Uwzględniono w nim szeroki zakres zadań związanych z ochroną środowiska, za realizację których odpowiedzialne są władze Gminy (zadania własne - W). Równocześnie jednak wskazano bardzo wiele konkretnych zadań dla podmiotów innych szczebli np.: samorządu województwa - zadania wynikające z Programu Małej Retencji, aż po konkretne podmioty gospodarcze, np.: GDDKiA - rozwój sieci drogowej, ograniczenie uciążliwości planowanej autostrady, itp. (zadania koordynowane - K).

Program ochrony środowiska dla Gminy Rzgów jest opracowaniem o charakterze operacyjnym (a nie aktem prawa miejscowego), przeznaczonym do okresowej aktualizacji - nie rzadziej, niż co 2 lata.

Program powinien zostać zatwierdzony, w drodze uchwały, przez Radę Gminy Rzgów.